

ΑΡΕΤΗΝ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΣΤΗΝ

Σύμμεικτα προς τιμήν
Καλλιόπης (Κέλλυς) Α. Μπουρδάρα

Mélanges en l'honneur de
Kalliope (Kelly) A. Bourdara

Édités par

Ioannis E. Tzamtzis Panayotis Antonopoulos Christos Stavrakos

ΙΩΑΝΝΗΣ Θ. ΜΑΖΗΣ / ΞΑΝΘΙΠΠΗ ΔΩΜΑΤΙΩΤΗ / ΕΛΕΝΗ ΜΙΧΑ

Η ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΙΚΗΣ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΝΑ-
ΛΥΣΗΣ: ΟΡΙΣΜΟΣ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΔΕΙΚΤΩΝ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ. Η ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ
ΤΗΣ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ ΣΤΟΝ ΑΡΚΤΙΚΟ ΩΚΕΑΝΟ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

2021

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

1. Αδάμ-Μαγνήσαλη Σοφία	35. Καράμπελας Δημήτρης
2. Αλεξάκης Αλέξανδρος	36. Κασμίρογλου Αρίστος
3. Αναστασόπουλος Νικόλαος	37. Κατσώνη Πολύμνια
4. Ανδρουτσόπουλος Γεώργιος	38. Κλαμαρής Νικόλαος
5. Αραμπατζής Γεώργιος	39. Κόλλιας Βασίλειος-Αλέξανδρος
6. Αρναούτογλου Ηλίας	40. Κορδώσης Μιχαήλ
7. Βαρβούνης Μανόλης	41. Κουράκης Νέστωρ
8. Βασιλείου-Seibt Αλεξάνδρα-Κυριακή	42. Κουτράκου Νίκη
9. Βενετσανοπούλου Μαρία	43. Κτιστάκη Σταυρούλα
10. Βίγκλας Κατελής	44. Κωνσταντινίδης Κώστας
11. Βλάχος Κωνσταντίνος	45. Λαμπροπούλου Άννα
12. Βούλγαρης Χρήστος	46. Λεονταρίτου Βασιλική
13. Γερολυμάτου Μαρία	47. Λεοντσίνη Μαρία
14. Γεωργακόπουλος Δημήτρης	48. Λέτσιος Δημήτριος
15. Γιαννέλος Αργύριος	49. Λιαρμακόπουλος Αλέξανδρος
16. Γιούνη Μαρία	50. Λώλος Γιάννος
17. Γκουτζιουκώστας Ανδρέας	51. Μάζης Ιωάννης
18. Δέλιος Αθανάσιος	52. Malamut Élisabeth
19. Δημακοπούλου Χαρίκλεια	53. Μαλτέζου Χρύσα
20. Δημητράτος Νικόλαος	54. Μαντζούφας Παναγιώτης
21. Δημοπούλου Αθηνά	55. Μαρκόπουλος Αθανάσιος
22. Διάφα-Καμπουρίδου Βασιλική	56. Μαυριάς Κωνσταντίνος
23. Διέλλας Γεώργιος	57. Μίχα Ελένη
24. Δουκέλλης Παναγιώτης	58. Μπακογιάννη Ντόρα
25. Δρακόπουλος Νικόλαος	59. Μπαλιάτσας Δημήτρης
26. Δωματιώτη Ξανθίππη	60. Μπάσδρα Ευθυμία
27. Θεμοπούλου Αιμιλία	61. Μπενάκη-Ψαρούδα Άννα
28. Θωμά Μαριάννα	62. Μουζάκης Δημήτριος
29. Καρανάσιος Χαρίτων	63. Μουσταΐρα Ελίνα
30. Καραπιδάκης Νικόλαος	64. Νάκος Γεώργιος
31. Καθάρειο Κλεοπάτρα	65. Νάρχος Κωνσταντίνος
32. Κаланτζής Κωνσταντίνος	66. Νικολάου Κατερίνα
33. Καλλινίκου Διονυσία	67. Νικολάου-Πατραγάς Κυριάκος
34. Καραμπάτσου Ελένη	68. Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου Μαρία

69. Παληού Αναστασία	89. Σούρλας Παύλος
70. Παναγιωτίδης Ιωάννης	90. Σταυράκος Χρήστος
71. Παναγιωτοπούλου-Μποτονάκη Μαρία	91. Τάνταλος Μάριος
72. Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη	92. Τζαμτζής Ιωάννης
73. Πανσελήνου Ναυσικά	93. Τζιάτζη Μαρία
74. Παντελίδου Καλλιρόη	94. Τζιβάρα Παναγιώτα
75. Παντοπούλου Πολυξένη	95. Τζουμέρκας Παναγιώτης
76. Παπαγιάννη Ελευθερία	96. Τούρτα Αναστασία
77. Παπαγιάννης Γρηγόρης	97. Τρίτος Μιχαήλ
78. Παπαθωμάς Αμφιλόχιος	98. Τσικρικάς Δημήτριος
79. Παπαθωμάς Γρηγόριος	99. Τσούκας Παναγιώτης
80. Παπακωνσταντίνου Καλλιόπη	100. Φλογαίτης Σπυρίδων
81. Παπακώστα Χριστίνα	101. Φορτσάκης Θεόδωρος
82. Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη Λυδία	102. Χατζάκης Ιωάννης
83. Παππά Αμαλία	103. Χρήστου Ειρήνη
84. Παυλόπουλος Προκόπιος	104. Χριστιανός Βασίλειος
85. Πούλου Ελισάβετ	105. Χριστοδούλου Κωνσταντίνος
86. Ροδολάκης Γιώργος	106. Χρυσανθάκης Χαράλαμπος
87. Σαββίδης Αλέξιος	107. Χρυσοχοϊδης Κρίτων
88. Šarkiđ Srđan	

TABULA GRATULATORIA

Ιερώνυμος Μητροπολίτης Λαρίσης και Τυρνάβου
Χρυσόστομος Γ' Μητροπολίτης Μάνης
Αναγνώστου Αριστοτέλης Δρ. Παπυρολογίας
Αντωνίου Θεοδώρα Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βελισσαροπούλου Ιουλία Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βλαχόπουλος Σπυρίδων Πανεπιστήμιο Αθηνών
Γαβουνέλη Μαρία Πανεπιστήμιο Αθηνών
Γεωργιάδης Απόστολος Ακαδημία Αθηνών - Πανεπιστήμιο Αθηνών
Γιάγκου Θεόδωρος Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Γκαβαρδίνας Γεώργιος Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Δακωρόνια Ευγενία Πανεπιστήμιο Αθηνών
Δελής Δημήτριος Δ.Ν. Πανεπιστημίου Αθηνών - Στρατιωτικός Δικαστής Α'
Erdeljan Jelena Université de Belgrade
Ευστρατίου Παύλος-Μιχαήλ Πανεπιστήμιο Αθηνών
Grünbart Michael Université de Münster
Haldon John Princeton University, Président de l'Association Internationale
des Études Byzantines
Humbert Michel Université Paris II
Καλλιμόπουλος Γεώργιος Πανεπιστήμιο Αθηνών
Καλοπίση-Βέρτη Σόνια Πανεπιστήμιο Αθηνών
Καμπούρη-Βαμβούκου Μαρία Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Καραγεωργούδης Εμμανουήλ Πανεπιστήμιο Αθηνών
Καράκωστας Ιωάννης Πανεπιστήμιο Αθηνών
Καραμπατζός Αντώνιος Πανεπιστήμιο Αθηνών
Κιουσσοπούλου Αντωνία Πανεπιστήμιο Αθηνών
Koder Johannes Université de Vienne - Académie des Sciences d'Autriche
Κόλια-Δερμιτζάκη Αθηνά Πανεπιστήμιο Αθηνών
Κόλιας Ταξιάρχης Πανεπιστήμιο Αθηνών
Κονδύλη Ιωάννα Πανεπιστήμιο Αθηνών
Κονιδάρης Ιωάννης Πανεπιστήμιο Αθηνών
Κόρσου-Παναγοπούλου Μαρία-Ελένη Πάντειο Πανεπιστήμιο
Κουσκουνά Μεταξία Πανεπιστήμιο Αθηνών
Λιάμπη Κατερίνη Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Λουκάκη Μαρίνα Πανεπιστήμιο Αθηνών
Λυτάρη Φανή Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Maksimović Ljubomir Université de Belgrade - Académie Serbe des Sciences

Μανδαλάκη Αικατερίνη Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μαυρομάτης Ιωάννης Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μεργιαλή-Σαχά Σοφία Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μισσίου Διονυσία Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μουστάκας Κωνσταντίνος Πανεπιστήμιο Κρήτης
Μπατσαλιά Φρειδερίκη Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μπενάκης Λίνος Phd. Dr. h.c.
Μπουζιάς Αστέριος Δ.Ν., Διπλωμάτης
Μπουραζέλης Κωνσταντίνος Πανεπιστήμιο Αθηνών
Νίγδελης Παντελής Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Νικολαΐδης Απόστολος Πανεπιστήμιο Αθηνών
Ορφανίδης Γεώργιος Πανεπιστήμιο Αθηνών
Παναγιωτίδου Μαρία Πανεπιστήμιο Αθηνών
Παναγόπουλος Θεόδωρος Πανεπιστήμιο Πειραιώς
Παπαγεωργίου Κωνσταντίνος Πανεπιστήμιο Αθηνών
Παπαδοπούλου Θεοδώρα Ιόνιο Πανεπιστήμιο, 2ο ΓΕΛ Καλλιθέας
Παπανικολάου Παναγιώτης Πανεπιστήμιο Αθηνών
Παπαρσενίου Παρασκευή Πανεπιστήμιο Αθηνών
Παπαφλωράτος Ιωάννης Δρ. Πανεπιστημίου Αθηνών
Πελλένη-Παπαγεωργίου Ανθή Πανεπιστήμιο Αθηνών
Περσελής Εμμανουήλ Πανεπιστήμιο Αθηνών
Pirivatrić Srđan Institut des Études Byzantines - Académie Serbe des Sciences
Πολυζωγόπουλος Κωνσταντίνος Πανεπιστήμιο Αθηνών
Rapp Claudia Université de Vienne, Académie des Sciences d'Autriche
Ρεθυμιωτάκη Ελένη Πανεπιστήμιο Αθηνών
Ρούκυνας Εμμανουήλ Ακαδημία Αθηνών - Πανεπιστήμιο Αθηνών
Σελλά-Μάξη Ελένη Πανεπιστήμιο Αθηνών
Σταθόπουλος Μιχαήλ Ακαδημία Αθηνών - Πανεπιστήμιο Αθηνών
Stanković Vlada Université de Belgrade
Συγγέλλου Ευστρατία Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Συρίγος Άγγελος Πάντειο Πανεπιστήμιο - Υφυπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων
Τρωϊάνος Σπυρίδων Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τσολακίδης Ζαφείριος Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τσούκα Χρυσαφώ Πανεπιστήμιο Αθηνών
Χέλμης Ανδρέας Πανεπιστήμιο Αθηνών
Χρυσός Ενάγγελος Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Préface	VI
Πρόλογος.....	VII
Éléments biographiques - Parcours Académique	XIV
Βιογραφικά στοιχεία - Ακαδημαϊκή διαδρομή	XV
Εργογραφία - Publications.....	XXVII
Συντελεστές του τόμου	XXXIII
Tabula Gratulatoria	XXXV

I

Μια έμμεση πλην σαφής αμφισβήτηση της υπεροχής του ευρωπαϊκού ένα- ντι του εθνικού δικαίου από την νομολογία του ομοσπονδιακού συ- νταγματικού δικαστηρίου της Γερμανίας.....	1
<i>Παυλόπουλος Προκόπιος</i>	

Συμβολή στην ιστορία του ποινικού δικαίου	29
<i>Μπενάκη-Ψαρούδα Άννα</i>	

Μετουσιώνοντας την ακαδημαϊκή γνώση και εμπειρία σε πολιτική πράξη <i>Μπακογιάννη Ντόρα</i>	41
--	-----------

Ιστορία Δικαίου * Histoire du Droit

Η ασφάλεια της ναυσιπλοΐας στην ελληνική αρχαιότητα.....	51
<i>Αδάμ-Μαγνήσαλη Σοφία</i>	

Π. Πουλίτσα επίσκεψις: οι σχέσεις πολιτείας και εκκλησίας κατά το ομό- τιτλο έργο του λάκωνα συγγραφέα.....	67
<i>Ανδρουτσόπουλος Γεώργιος Ι.</i>	

<i>Socii monumenti in roman Cilicia?</i>	79
<i>Arnaoutoglou Ilias N.</i>	

<i>Qui statuas aut imagines imperatoris iam consecratas conflaverint... Μια ανεξερευνήτη περίπτωση crimen maiestatis</i>	125
<i>Βλάχος Κωνσταντίνος</i>	

«Δικαστικά Χρονικά» στην εφημερίδα Μη Χάνεσαι 1880-1883. Ειδήσεις, κείμενα γνώμης και σάτιρα	141
<i>Γιανέλλος Αργύριος Ν.</i>	

Τυραννίδα και ανατροπή του πολιτεύματος στην αρχαϊκή Αθήνα	165
<i>Γιούνη Μαρία Σ.</i>	

Παρατηρήσεις για τη δικαστική δραστηριότητα του Εξάκτωρος (11 ^{ος} αι.) <i>Γκουτζιουκώστας Ανδρέας</i>	187
<i>Ερημία και ποίησις στην κλασική Αθήνα: Μια σχέση αιτίου και αιτιατού ..</i> <i>Δέλιος Αθανάσιος Α.</i>	199
Η πρώτη διαμόρφωσις της νεοελληνικής δημοσίας διοικήσεως, 1822-1833 <i>Δημακοπούλου Χαρίκλεια Γ.</i>	213
Εστιάδες παρθένου: οι γυναίκες - σύμβολα της ασφάλειας του κράτους, υπό το πρίσμα του ρωμαϊκού δικαίου <i>Δημοπούλου Αθηνά Αρ.</i>	229
Αγοραπωλησίες ακινήτων στην Κοζάνη του 10 ^{ου} αιώνα (1800-1860) <i>Βασιλική Διάφα-Καμπουρίδου και Αναστασία Γ. Παληού</i>	249
Βασιλεύς και ιδιώτης στους περί βασιλείας λόγους του Δίωνος Χρυσόστομου <i>Δουκέλλης Παναγιώτης Ν.</i>	311
The aitolian league: aspects of a greek federal state - The “integratio sub lege” policy in the 3 rd century B.C. <i>Drakopoulos Nikolaos S.</i>	319
Γυναίκες ναύκληροι στη ρωμαϊκή Αίγυπτο..... <i>Καραμπάτσου Ελένη Δ.</i>	339
Cognitio, συναισθήματα και δικαστική κρίση στα <i>Acta Pauli et Theclae</i> <i>Καράμπελας Δημήτρης</i>	373
Καθοσίωσις και εκκλησιαστική περιουσία σε νομικές πηγές της μέσης βυζαντινής περιόδου <i>Κόλλιας Βασίλειος-Αλέξανδρος</i>	389
Η απονομή της δικαιοσύνης στην Ελλάδα επί κατοχής. Εισαγωγικές επισημάνσεις <i>Κουράκης Νέστωρ Ε.</i>	421
Εξουσία και ιδεολογία στην πολιτειακή νομική γραμματεία του Δεσποτάτου της Ηπείρου (1204-1215)..... <i>Λιαρμακόπουλος Αλέξανδρος</i>	433
Σχόλια στη μελέτη του Δημητρίου Βερναρδάκη «Καποδίστριας και Όθων». Μια κριτική στον ελληνικό συνταγματισμό <i>Μαντζούφας Παναγιώτης</i>	493
Μεσαιωνικά κοινοβούλια <i>Μαυριάς Κώστας</i>	523
Η χρήση βίων αγίων ως πηγών σε νομοκανονικό κείμενο των μέσων του 15 ^{ου} αιώνα..... <i>Μπάσδρα Ευθυμία</i>	549

Τα εικονικά αντέγγραφα ως εξασφαλιστική μορφή ιδιοκτησίας των ορθό- δοξων χριστιανικών καθιδρυμάτων κατά την οθωμανοκρατία	559
<i>Νάκος Γεώργιος Π.</i>	
Περί της γνησιότητας των παρά του Μωάμεθ και Ομάρ Μπεν Αλ-Χαττάμπ παραχωρηθεισών συνθηκών προς την Ι. Μονήν Σινά και τους κατοί- κους της πόλεως των Ιεροσολύμων.....	607
<i>Νικολάου-Πατραγάς Κυριάκος</i>	
Οι «διπλές δίκες» στο βυζαντινό δίκαιο	615
<i>Παναγιωτίδης Ιωάννης Κ.</i>	
Το αδίκημα της κλοπής και η ποινική του μεταχείριση στην Αθήνα της κλασικής εποχής	625
<i>Παντοπούλου Πολυξένη Αλεξ.</i>	
Οι αξιόποινες πράξεις και ο κολασμός τους στις Νεαρές του Λέοντος Σοφού.....	647
<i>Παπαγιάννη Ελευθερία Σπ.</i>	
SB I 6000 in its legal and social context: resolution of family disputes in late antique Egypt with a re-edition of the papyrus	673
<i>Papathomas Amphilochios, Thoma Marianna</i>	
«Ψευδομάρτυρες, συκοφάντες, ψευδοκλητήρες» στην αρχαία Αθήνα.....	687
<i>Παπακωνσταντίνου Καλλιόπη</i>	
Τήρηση και παράκαμψη της οθωμανικής νομιμότητας. Υπερεξουσίες και όρια της δραγομανίας του στόλου (1770-1821)	705
<i>Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη Λυδία</i>	
Η αβαρία στο μεταβυζαντινό δίκαιο	815
<i>Ροδολάκης Γιώργος Ε.</i>	
Sale contract in serbian medieval law (concerning the influence of byzantine law)	839
<i>Šarkić Srđan</i>	
Σχετικά με την απονομή της δικαιοσύνης την εποχή των Παλαιολόγων: Το (ευαγές) σέκρετον	853
<i>Τάνταλος Μάριος Θ.</i>	
What path to freedom? A brief notice on the <i>Italica libertas</i> in 82 B.C.....	865
<i>Tzamtzis Ioannis E.</i>	
Avvocati e sollecitatori nello stato da mar (XVIII secolo): un breve excursus.....	875
<i>Tzivara Panajota</i>	
Η αινιγματική παραίτηση του Κωνσταντίνου Δ. Ρακτιβάν από το Συμβού- λιο της Επικρατείας (Μάρτιος 1935).....	903
<i>Τσούκας Παναγιώτης Κ.</i>	

Μια ακόμη περίπτωση γάμου μετά καπηνίου στην Νάξο του 17 ^{ου} αιώνα. Παρατηρήσεις και προβληματισμοί από ένα ανέκδοτο νοταριακό έγ- γραφο.....	959
<i>Χατζάκης Ιωάννης</i>	

II

Δίκαιο * Droit

Η ελληνική εμπειρία της μετάβασης από την γραφειοκρατία στον εκσυγ- χρονισμό της δημόσιας διοίκησης.....	973
<i>Βενετσανοπούλου Μαρία</i>	
Εγκλήματα κατά της ζωής και προσβολές του εμβρύου (άρθρα 299-307) κατά τον νέο Ποινικό Κώδικα. Επισκόπηση των διατάξεων του δεκάτου πέμπτου κεφαλαίου.....	999
<i>Δημητράτος Νικόλαος Γ.</i>	
Σκέψεις για την πνευματική ιδιοκτησία στην ενιαία ψηφιακή αγορά	1013
<i>Καλλινίκου Διονυσία</i>	
Η στην ελληνική έννομη τάξη νομοθετική εξελικτική πορεία της διαμε- σολαβήσεως ως διά νόμου διαρθρωμένης διαδικασίας και διά νόμου θεσπιζομένου, με τη δομή της διαρθρωμένης διαδικασίας, τρόπου επι- λύσεως των διαφορών.....	1029
<i>Κλαμαρής Νικόλαος Καν.</i>	
Η αποτελεσματικότητα του θεσμού της ενδικοφανούς προσφυγής ως μέ- σου ελέγχου της διοικητικής λειτουργίας.....	1079
<i>Κτιστάκη Σταυρούλα Ν.</i>	
Δίκαιο άρσης διεκκλησιαστικών ή/και διαθρησκευτικών συγκρούσεων	1095
<i>Λεονταρίτου Βασιλική Α.</i>	
Η διεπιστημονική φύση της συστημικής γεωπολιτικής ανάλυσης: ορισμός, επεξεργασία και χρήση των γεωπολιτικών δεικτών νομικού περιεχομέ- νου. Η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό ωκεανό	1115
<i>Μάζης Ιωάννης Θ. , Δωματιώτη Ξανθίππη, Μίχα Ελένη</i>	
Η σημασία της ιστορίας δικαίου (και γενικά της ιστορίας) για το συγκριτι- κό δίκαιο	1139
<i>Μουσταίρα Ελίνα Ν.</i>	
Η ιστορική διαδρομή της αμβλώσεως.....	1151
<i>Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη</i>	
Η σχέση της ανάθεσης και της αφαίρεσης της γονικής μέριμνας.....	1175
<i>Παντελίδου Καλλιρόη Δ.</i>	

Νόμος 1946/1991 «Γενικά Αρχεία του Κράτους και άλλες διατάξεις»: Ο σχεδιασμός και η καθιέρωση του Εθνικού Αρχειακού Δικτύου	1187
<i>Παππά Αμαλία</i>	
Η εμπορική υπαξία οχήματος ως αποκαταστατέα ζημία	1199
<i>Πούλου Ελισάβετ</i>	
Εμπορευματοποίηση του ανθρώπινου σώματος και ανθρώπινη αξιοπρέπεια	1219
<i>Σούρλας Παύλος Κ.</i>	
Rechtsmittelverfahren im Griechischen Recht - Insbesondere das Rechtsmittel der Kassation unter Rechtsvergleichender Betrachtung.....	1235
<i>Tsikrikas Dimitrios</i>	
Τα δικαιώματα του ασθενούς.....	1249
<i>Φορτσάκης Θεόδωρος</i>	
La doctrine en droit de l'U.E. : Homogénéité ou heterrogénéité ?	1267
<i>Christianos Vassileios</i>	
Τα δικαιώματα εκδοτών τύπου στην ενιαία ψηφιακή αγορά	1275
<i>Χριστοδούλου Κωνσταντίνος Ν.</i>	
Η αίτηση αναίρεσεως στις διοικητικές διαφορές: ένα ένδικο μέσο υπό κατάργηση (;).....	1283
<i>Χρυσανθάκης Χαράλαμπος Γ.</i>	

**Αρχαιολογία * Ιστορία * Τέχνη * Φιλολογία * Φιλοσοφία
Archéologie * Histoire * Art * Littérature * Philosophie**

Lawyers having fun in Justinianic Constantinople. Agathias' poem on a case of Coitus non Initiatus (AP 5.294)	1299
<i>Alexakis Alexander</i>	
Ο δικαστικός Παναγιώτης Πουλίτσας: παρουσία και δράση στην Ήπειρο	1321
<i>Αναστασόπουλος Νικόλαος Α.</i>	
Η βυζαντινή εικονολογία και το πρόβλημα της δομικής συνέχειας.....	1335
<i>Αραμπατζής Γεώργιος</i>	
Psalmen auf Byzantinischen Siegeln (vom «Vorabend» des Ikonoklasmus bis zu dessen Erster Periode).....	1349
<i>Wassiliou-Seibt Alexandra-Kyriaki</i>	
Μυστικισμός και εξουσία. Από τον Πλωτίνο στην εποχή της πληροφορίας	1381
<i>Βίγκλας Κατελής</i>	

A propos de l'organisation des métiers à Byzance à l'époque tardive (XIIIe-XVe siècles)	1399
<i>Gerolymatou Maria</i>	
Ἡ συνέχεια τοῦ Χρονικοῦ τῶν Ἰωαννίνων στὸν κώδικα Oxon. Aedis Christi gr.49	1415
<i>Γεωργακόπουλος Δημήτριος Σ.</i>	
Η πρόσληψη της Ελληνικής Επανάστασεως στην Οθωμανική αυτοκρατορία	1433
<i>Θεοδοπούλου Αιμιλία</i>	
Attic vases go places: the vases of the group G as a case study	1447
<i>Kathariou Kleopatra</i>	
Δύο ἄγνωστα χειρόγραφα μὲ ἐπιστολὲς τοῦ Εὐγενίου Γιαννούλη καὶ τοῦ Ἀναστασίου Γορδίου	1463
<i>Καρανάσιος Χαρίτων</i>	
Διάλογος κυριάρχου και κυριαρχούμενου και τοπική διοίκηση: θεσμοί και αξιώματα στην Κέρκυρα 14ος-16ος αι.	1479
<i>Καραπιδάκης Νικόλαος Ε.</i>	
Η θέση του πένητος στη βυζαντινή κοινωνία από τον 8ο-14ο αιώνα	1511
<i>Κατσώνη Πολύμνια</i>	
Alexander's tomb from antiquity to modern times	1533
<i>Kordosis Michael</i>	
The other face of war in Byzantium: imperial propaganda managing defeat (with particular reference to Middle-Byzantine times of change)	1541
<i>Koutrakou Nike</i>	
Εκζητήσεις απολεσθέντος έργου λογίου νομικού του 4ου αιώνας: ο έμμετρος βίος του Αγίου Σπυρίδωνος Τριμιθούντος από τον Επίσκοπο Λήδρας Τριφύλλιο	1565
<i>Κωνσταντινίδης Κώστας Ν.</i>	
Βιοτεχνική δραστηριότητα στην πόλη του Άργους: σχόλια σε επιτύμβια πρωτοβυζαντινή στήλη	1579
<i>Λαμπροπούλου Άννα Ι.</i>	
...επεξίεναι δε τα της δίκης: ο Αυτοκράτορας, ο Έπαρχος και η απονομή της δικαιοσύνης. Σχόλια σε μια διήγηση στην Ιστορίαν Σύντομον του Πατριάρχη Νικηφόρου	1613
<i>Λεοντσίνη Μαρία</i>	
Leo VI, the Wise and the Saracens: the image of the Arabs in his military collection	1629
<i>Letsios Dimitris</i>	

Οι περιπέτειες των Σαλαμινομάχων: «Βιογραφία» και τύχη του τύμβου των πεσόντων στα νεώτερα χρόνια.....	1649
<i>Λώλος Γιάννος Γ.</i>	
Les réseaux des Saints Moines Byzantins (10e-12e siècles)	1659
<i>Malamut Élisabeth</i>	
Οι Βυζαντινοί στη θεώρηση των Δυτικών κατά την ύστερη Βυζαντινή εποχή.....	1691
<i>Μαλτέζου Χρύσα</i>	
Το Βυζάντιο κατά τον 9ο αιώνα. Θεωρήσεις και αναζητήσεις.....	1701
<i>Μαρκόπουλος Αθανάσιος</i>	
Η έννοια της εικόνας στο έργο «Πανάριον» του Επιφανίου Σαλαμίνος.....	1721
<i>Μπαλιάτσας Δημήτριος Β.</i>	
Η πολιτική θεωρία εις το Βυζάντιον και τα ιδιώματα του πολιτικού ηγέ- του	1737
<i>Νιάρχος Κωνσταντίνος Γ.-Α.</i>	
Και τότε πρώτον ο καθ' ημάς χρόνος τεθεάται γυναικωνίτιν μετασχηματι- σθείσαν εις βασιλικόν βουλευτήριον: μια άλλη ανάγνωση των βασιλεί- ων των πορφυρογεννήτων αδελφών Ζωής και Θεοδώρας	1753
<i>Νικολάου Κατερίνα</i>	
Τα γεωγραφικά όρια της Μακεδονίας. Από την αρχαιότητα ως τη σύγχρο- νη εποχή	1781
<i>Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου Μαρία</i>	
Ο Κοσμάς Θεσπρωτός και η βιβλιοθήκη του ελληνικού σχολείου Καρπε- νησίου	1797
<i>Παναγιωτοπούλου-Μποτονάκη Μαρία</i>	
Western influences in the representation of the annunciation in post- Byzantine icons of the 15th-19th century. The prevalence of a particular model in the representation of the Archangel.....	1841
<i>Panselinou Nafsika</i>	
Η χρήση των ομηρικών παραθεμάτων στα ποιήματα του Μιχαήλ Ψελλού	1857
<i>Παπαγιάννης Γρηγόριος</i>	
Λευκάδα, 1819	1867
<i>Παπακώστα Χριστίνα Ε. , Φλογαΐτης Σπυρίδων Ι.</i>	
An insular apple of discord in the late Middle Ages: notes on the island of Tenedos (Bozdja/Bozca Ada) in late Byzantine, Latin and early Ottoman times	1881
<i>Savvides Alexios G.C.</i>	

Unpublished lead seals of Byzantine Κριταί from the private collection of Konstantinos Kalantzis	1927
<i>Stavrakos Christos, Kalantzis Konstantinos</i>	
«Όμηρος, ον λέγουσι πηγὴν των λόγων»: ο Όμηρος στα ιστορικά ποιήματα του Γεωργίου Πισίδη	1935
<i>Τζιάτζη Μαρία</i>	
Εικόνα της Αγίας Θεοδοσίας στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού. Εικαστική μαρτυρία για τη λατρεία της Αγίας στη Θεσσαλονίκη την εποχή των Παλαιολόγων.....	1943
<i>Τούρτα Αναστασία</i>	
Η αντίσταση στην εξουσία: από τους Δήμους στον Λαό	1963
<i>Χρήστου Ειρήνη</i>	
Εκκλησία * Άγιο Όρος Église * Mont Athos	
Θαυματουργές εικόνες στο Άγιον Όρος: μικρή συμβολή στα αγειορίτικα λαογραφικά.....	1975
<i>Βαρβούνης Μανόλης Γ.</i>	
Η Εκκλησία ως «οικοδομή» Θεού ή Χριστού κατά την Καινήν Διαθήκην..	1997
<i>Βούλγαρης Χρήστος Σπ.</i>	
Η θεμελίωση των περί Κράτους αντιλήψεων της Εκκλησίας στη Δύση.....	2005
<i>Διέλλας Γεώργιος</i>	
Ό πολιτισμός ζεί! Το ήχηρό μήνυμα τής Ελλάδος στὸν κόσμο.....	2021
<i>Κασμίρογλου Αρίστος</i>	
Η παρουσία και δράση Ενόπλων Σωμάτων στο Άγιον Όρος ως απειλή του αγιορειτικού καθεστώτος (1912-1949).....	2023
<i>Μουζάκης Δημήτριος</i>	
Milestones in the formation of relationships between «Church - State» and «State - Church» (semantic review and historical - canonical outline).	2041
<i>Papathomas Grigorios D., Archim.</i>	
Δύο μαρτυρικές καταθέσεις του 1860 που έχουν σχέση με την Ιερά Μονή Αγίου Διονυσίου του εν Ολύμπω	2065
<i>Τζουμέρκας Παναγιώτης</i>	
Το μεγαλείο της προσωπικότητας του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού	2085
<i>Τρίτος Μιχαήλ Γ.</i>	
Ο ανέκδοτος άγνωστος «Κώδιξ Παραδόσεων των Ταξιδιωτών» της Μονής Σταυρονικήτα (εισαγωγικά σχόλια)	2099
<i>Χρυσοχοϊδης Κρίτων</i>	

**Η ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΙΚΗΣ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΛΥΣΗΣ: ΟΡΙΣΜΟΣ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΔΕΙΚΤΩΝ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ. Η ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ
ΤΗΣ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ ΣΤΟΝ ΑΡΚΤΙΚΟ ΩΚΕΑΝΟ**

Ιωάννης Θ. Μάζης

*Καθηγητής Οικονομικής Γεωγραφίας και
Γεωπολιτικής Θεωρίας
Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)*

Ξανθίπη Δωματιώτη

*Ερευνήτρια Εργαστηρίου Γεωπολιτισμικών Αναλύσεων Ευ-
ρύτερης Μέσης Ανατολής και Τουρκίας
Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)*

Ελένη Μίχα

*Δρ. Ν. - Ε.ΔΙ.Π.
Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)*

Α. Εισαγωγή¹

Οι αποφάσεις των διεθνών δικαιοδοτικών οργάνων αποτελούν στοιχεία ιδιαιτέρως κρίσιμα για τη Συστημική Γεωπολιτική Ανάλυση διότι δυνητικώς, μπορούν να προκαλέσουν μεγάλη ανακατανομή της ισχύος σε συστημικό, υποσυστημικό και υπερσυστημικό επίπεδο. Η UNCLOSIII, παρέχει ένα επίσημο νομικό πλαίσιο για τους Ωκεανούς και οι χώρες που την έχουν υπογράψει δεσμεύονται από αυτό.² Εντούτοις και τα κράτη που δεν έχουν υπογράψει, δεσμεύονται στο μέτρο που ορισμένες ρυθμίσεις της Σύμβασης έχουν εθιμικό χαρακτήρα, σύμφωνα με τη νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης (εφεξής: ΔΔΧ).³

Η προβολή της αμυντικής ισχύος σε θέματα διεκδικήσεων υφαλοκρηπίδας ως υποφώσκον και άδηλο πολιτικό μέσο επηρεασμού των αποφάσεων συναντάται πολύ συχνά. Τα κράτη, κατά τις πλείστες των περιπτώσεων, επιδιώκουν

1. Γενικώς επί του ζητήματος: Ι. Θ. ΜΑΖΗΣ, *Γεωπολιτική η θεωρία και η πράξη*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2002. ΙΔΕΜ, *Μεταθεωρητική κριτική διεθνών σχέσεων και γεωπολιτικής*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2012.

2. United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982. United Nations. Διαθέσιμο στο: <http://www.un.org> [τελ. προσπέλαση: 17.1.2017].

3. ΔΔΧ, Υφαλοκρηπίδα της Βόρειας Θάλασσας, 1969.

την κατοχύρωση που τους προσφέρει η διεθνής νομιμότητα.

Ωστόσο, υπάρχουν και περιπτώσεις, όπου μια ισχυρώς αμυντικά χώρα διαφωνεί με το αποτέλεσμα της αποφάσεως των Διεθνών Δικαιϊκών Οργάνων και ισχυρίζεται ότι δεν αναγνωρίζει την διαδικασία λήψεως της αποφάσεως, ούτε και τη ληφθείσα απόφαση. Μία τέτοια υπόθεση είναι αυτή της διαιτησίας στη Νότια Σινική Θάλασσα ανάμεσα στις Φιλιππίνες και την Κίνα,⁴ όπως παλαιότερα της απόφασης του ΔΔΧ επί της διαφοράς ανάμεσα στη Νικαράγουα και τις ΗΠΑ.⁵

Η ενδεδειγμένη από το διεθνές δίκαιο λύση μιας διαφοράς και τα όρια που τίθενται από αυτό, επιδρούν στην ανακατανομή της ισχύος στο γεωπολιτικώς αναλυόμενο Σύμπλοκο/Σύστημα. Συνεπώς, δεν θα πρέπει να παραλειφθεί το γεγονός ότι η δικανική κρίση επί συγκεκριμένης διακρατικής διαφοράς παραμένει ένα πολύ σημαντικό στοιχείο για την ενίσχυση της εγκυρότητας του γεωπολιτικού υποδείγματος τάσεων ανακατανομής της ισχύος. Στον Αρκτικό Ωκεανό τα παράκτια κράτη προβάλλουν αμυντική ισχύ. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στα πλαίσια της «Expedition Arktika 2007», η Ρωσία πραγματοποίησε την πρώτη κάθοδο στον πυθμένα του Αρκτικού Ωκεανού. Η αποστολή τοποθέτησε σημαία από τιτάνιο στο βυθό του Αρκτικού ωκεανού, 4 χλμ. κάτω από το Βόρειο Πόλο, ακολούθησαν έντονες αντιδράσεις και έγινε πρώτη αναφορά στο ζήτημα της υφαλοκρηπίδας στην περιοχή.⁶

Συνεπώς, η παρούσα μελέτη περιλαμβάνει το νομικό μέρος, στο οποίο αναλύονται οι διατάξεις της UNCLOS σχετικά με την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και ειδικότερα, την *Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας*, η σχετική νομολογία και η διαδικασία οριοθέτησης μέχρι και τις σημερινές εξελίξεις. Κατόπιν, η νομική ανάλυση θα τοποθετηθεί μέσα στο πλαίσιο της συστημικής γεωπολιτικής ανάλυσης, με προσδοκώμενο στόχο την κατασκευή γεωπολιτικού υποδείγματος τάσεων ανακατανομής της ισχύος.

4. The South China Sea Arbitration, The Republic of Philippines v. The People's Republic of China (2013) Permanent Court of Arbitration (PCA). J. KRASKA (University of Virginia), «A Legal Analysis of the Philippine-China Arbitration Ruling», διαθέσιμο στο: <http://www.virginia.edu/colp/pdf/kraska-legal-analysis-philippine-china.pdf> [τελ. προσπέλαση: 20.2.2017]. J. PERLEZ, «Philippines v. China: Q. and A. on South China Sea Case» (2016), *The New York Times*, διαθέσιμο στο: <https://www.nytimes.com> [τελ. προσπέλαση: 20.2.2017]. Για την Κίνα βλ. B. M. Magnússon, «China as the Guardian of the International Seabed Area in the Central Arctic Ocean», in: G. Alfredsson - T. Koivurova - J. Jabour (eds.), *The Yearbook of Polar Law VII*, Leiden: Brill Nijhoff, 2015, σελ. 83-101.

5. *Military and Paramilitary Activities in and Against Nicaragua*, ICJ Reports 1986.

6. T. PARFITT, «Russia plants flag on North Pole seabed», *The Guardian* (2007), διαθέσιμο στο: <https://www.theguardian.com> [τελ. προσπέλαση 23.6.2018].

Β. Η έννοια του θεσμού της υφαλοκρηπίδας

Η έννοια της υφαλοκρηπίδας έχει διαφοροποιηθεί μέσα στον χρόνο.⁷ Σύμφωνα με το πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως της Γενεύης του 1958 για την υφαλοκρηπίδα, παρατηρείται ότι αυτή ορίζεται⁸ σε σχέση με το βάθος της. Συγκεκριμένα στο άρθρο 1 της Συμβάσεως αναφέρεται ότι: «the term “continental shelf” is used as referring (a) to the seabed and subsoil of the submarine areas adjacent to the coast but outside the area of the territorial sea, to a depth of 200 metres or, beyond that limit, to where the depth of the superjacent waters admits of the exploitation of the natural resources of the said areas; (b) to the seabed and subsoil of similar submarine areas adjacent to the coasts of islands».⁹

Ο συγκεκριμένος γεωλογικός ορισμός έρχεται σε αντίθεση με την έννοια της υφαλοκρηπίδας όπως ορίζεται από την UNCLOS III (1982), καθώς εισάγεται επίσης η έννοια της αποστάσεως¹⁰ των 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσης, χωρίς ωστόσο να αποσυνδέεται πλήρως ο ορισμός από τα γεωλογικά στοιχεία.¹¹ Το άρθρο 76 (1) της UNCLOS III, ορίζει την υφαλοκρηπίδα ως εξής: «The continental shelf of a coastal State comprises the seabed and subsoil of the submarine areas that extend beyond its territorial sea throughout the natural prolongation of its land territory to the outer edge of the continental margin, or to a distance of 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured where the outer edge of the continental margin does not extend up to that distance».

Στην υφαλοκρηπίδα, το παράκτιο κράτος έχει κυριαρχικά δικαιώματα τα οποία αφορούν κυρίως: i) στην έρευνα στην υφαλοκρηπίδα και ii) στην εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της υφαλοκρηπίδας.¹² Επίσης, το παράκτιο κράτος έχει και άλλα συναφή δικαιώματα: i) το δικαίωμα γεωτρήσεων, ii) το

7. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*, Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2000.

8. Οι Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*, σελ. 165, επισημαίνουν ότι «ήδη από τον ορισμό της υφαλοκρηπίδας στη Σύμβαση της Γενεύης του 1958, υπήρχε πρόβλημα πλήρους διαφοροποίησης των γεωλογικών δεδομένων με τον νομικό ορισμό».

9. *Convention on the Continental Shelf*, Geneva, 29 April 1958, United Nations, Treaty Series, τόμ. 499, σελ. 311, *UK Treaties Online*, διαθέσιμο στο: <http://treaties.fco.gov.uk>, [τελ. πρόσβαση 8.2.2017].

10. Οι Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*, σελ. 165 σχολιάζουν σχετικά ότι «από την μια μεριά η νομική υφαλοκρηπίδα δεν έχει σχέση με την γεωλογική και από την άλλη εισάγονται, στις λοιπές παραγράφους του άρθρου 76, νομικοί ορισμοί και άλλων γεωλογικών στοιχείων, όπως του υφαλοπλαισίου και του εξωτερικού ορίου». Επιπλέον προσθέτουν ότι «η φυσική προέκταση χρησιμοποιείται από το άρθρο τόσο ως τίτλος κτήσης όσο και ως αντίληψη έκτασης» (*Ibid.*, σελ. 167).

11. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*.

12. *United Nations Convention on the Law of the Sea*, 1982, άρθρο 77(1).

δικαίωμα τοποθέτησης τεχνητών νήσων, (άρθ. 79:4, άρθ. 80), εγκαταστάσεων και κατασκευών (άρθ. 80) iii) το δικαίωμα κατασκευής σπράγγων (άρθ. 85).¹³

Συμφώνως προς το άρθρο 77 (1) της UNCLOS (1982), «το παράκτιο κράτος ασκεί στην υφαλοκρηπίδα κυριαρχικά δικαιώματα», τα οποία είναι «αποκλειστικά» και «δεν εξαρτώνται από την πραγματική ή ιδεατή κατοχή ή από οποιαδήποτε ρητή διακήρυξη» (άρθ. 77(2)). Κυριαρχικό δικαίωμα σημαίνει «δικαίωμα ειδικού σκοπού» (συνήθως λειτουργικού), συγγενές προς την εδαφική κυριαρχία αφού ασκείται επί της υφαλοκρηπίδας (*over the continental shelf*) και όχι στην υφαλοκρηπίδα. Η εδαφική κυριαρχία συνεπάγεται δυνατότητα άσκησης όλων των αρμοδιοτήτων του κράτους, ενώ το κυριαρχικό δικαίωμα είναι σαφώς περιορισμένο και αφορά συγκεκριμένους σκοπούς. Επιπλέον, η εδαφική κυριαρχία είναι άμεσα συνυφασμένη με την αποτελεσματική άσκηση της, ενώ το κυριαρχικό δικαίωμα δεν εξαρτάται από την άσκηση του.¹⁴ Ένα κράτος δεν μπορεί να διεκδικήσει δικαιώματα σε υφαλοκρηπίδα με βάση ιστορικούς τίτλους, ενώ οι έννοιες της εγκατάλειψης (*derelictio*) και της αχρησίας (*desuetudo*) δεν είναι νοητές σε σχέση με τα κυριαρχικά δικαιώματα.¹⁵ Τα όρια των κυριαρχικών δικαιωμάτων αναφέρονται στο άρθ. 78 της UNCLOS (1982): Α) Τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους δεν επηρεάζουν το νομικό καθεστώς των υπερκείμενων υδάτων ή τον εναέριο χώρο πάνω από αυτά τα ύδατα και Β) Η άσκηση των δικαιωμάτων του παράκτιου κράτους στην υφαλοκρηπίδα δεν πρέπει να παραβαίνει ή να δημιουργεί αδικαιολόγητες παρεμβάσεις στη ναυσιπλοΐα ή σε άλλα δικαιώματα άλλων κρατών όπως ορίζονται από την UNCLOS [άρθ. 77 (1) and (2)].

Συμφώνως προς το άρθρο 76 της UNCLOS, διαπιστώνεται ότι υπάρχουν δυο διαφορετικά κριτήρια τα οποία δύναται να συνδυαστούν για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας του παράκτιου κράτους: i) το κριτήριο της απόστασης και ii) το γεωμορφολογικό κριτήριο. Με βάση το γεωμορφολογικό κριτήριο, «η υφαλοκρηπίδα αρχίζει από την ακτή» και «εάν το υφαλοπλαίσιο έχει έκταση μεγαλύτερη των 200 μιλίων, τότε το εύρος της υφαλοκρηπίδας εκτείνεται μέχρι το εξωτερικό όριο του υφαλοπλαισίου» (δηλαδή, πέρα από τα 200 μίλια).¹⁶ Στο άρθρο 76¹⁷ (5) της UNCLOS (1982), τίθεται επίσης το ανώτερο όριο που μπο-

13. *United Nations Convention on the Law of the Sea*, 1982.

14. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*.

15. *Ibid.*, σελ. 178.

16. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*, σελ. 169, 173.

17. Συγκεκριμένα το άρθρο αναφέρει ότι: «The fixed points comprising the line of the outer limits of the continental shelf on the seabed, drawn in accordance with paragraph 4 (a)(i) and (ii), either shall not exceed 350 nautical miles from the baselines from which the breadth of the

ρεί να φτάσει η υφαλοκρηπίδα όταν επιλέγεται το γεωμορφολογικό κριτήριο, το οποίο είναι 350 ν.μ. ή 100 ν.μ. από το ισοβαθές των 2.500 μέτρων. Αντιθέτως, με βάση το κριτήριο της απόστασης, «η υφαλοκρηπίδα εκτείνεται σε όλη την έκταση της φυσικής προέκτασης του χερσαίου εδάφους κάτω από την θάλασσα σε μια απόσταση 200 μιλίων από τις γραμμές βάσης» και «η μέτρηση της απόστασης γίνεται στην επιφάνεια της θάλασσας».¹⁸ Σε περίπτωση μάλιστα που το παράκτιο κράτος κηρύσσει και ΑΟΖ, η οποία μπορεί να εκτείνεται έως 200 ν.μ. από την ακτή, τότε το παράκτιο κράτος θα έχει επιπλέον κυριαρχικά δικαιώματα, παρόμοια με αυτά που ασκεί στην υφαλοκρηπίδα τα οποία αφορούν: i) στην αποκλειστική εκμετάλλευση της υγρής στήλης πάνω από το βυθό (πέραν της χωρικής θάλασσας) και ii) στην αποκλειστική εκμετάλλευση των υπεράνω της επιφάνειας της θάλασσας πνεόντων ανέμων.¹⁹ Επομένως το παράκτιο κράτος: i) δύναται να έχει κυριαρχία έως και τα 12 ν.μ. (αν φυσικά επεκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη του), ii) μέχρι τα 200 ν.μ. έχει κυριαρχικά δικαιώματα σε εκμετάλλευση αερίων ρευμάτων άνωθεν της επιφανείας της θάλασσας, στον υποθαλάσσιο βυθό και στο υπέδαφός του και τέλος iii) πέραν των 200 ν.μ. (μέχρι τα 350 ν.μ. ή 100 ν.μ. από την ισοβαθή καμπύλη των 2.500 μ.) το κράτος έχει κυριαρχικά δικαιώματα μόνο στο βυθό και το υπέδαφος, εφόσον το υφαλοπρανές επεκτείνεται πέραν των 200 ν.μ.²⁰ Πρόκειται δηλαδή, για συνδυασμό της γεωμορφολογίας της περιοχής σε συνδυασμό με τη νομική έννοια της υφαλοκρηπίδας.

Σχετικώς με τον τρόπο οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας, θεσπίστηκε η «αρχή της ίσης απόστασης» (με μέση γραμμή για αντικείμενες ακτές και πλάγια γραμμή για παρακείμενες ακτές) ως βασικός κανόνας οριοθέτησης (με εξαίρεση τις «ειδικές περιστάσεις»);²¹ Ωστόσο, όπως επισημαίνουν οι Κ. Ιωάννου και Α. Στρατή:²² «οι νομολογιακές τάσεις μεταγενέστερα ακολούθησαν τη γραμμή της απόφασης για την υφαλοκρηπίδα της Βόρειας Θάλασσας». Η συγκεκριμέ-

territorial sea is measured or shall not exceed 100 nautical miles from the 2,500 metre isobath, which is a line connecting the depth of 2,500 metres» (*United Nations Convention on the Law of the Sea*, 1982).

18. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*, σελ. 168. Α. CASSESE, *International law*, 2^η έκδ., New York: Oxford University Press, 2005, σελ. 112-114.

19. Ι. Τ. ΜΑΖΙΣ - Γ. Α. ΣΓΟΥΡΟΣ, «The Greek EEZ: Principles of a Geopolitical Analysis», *Regional Science Inquiry Journal*, 4/2 (2012) 139-158, διαθέσιμο στο <http://www.rsijournal.eu> [τελ. προσπέλαση 5.2.2017].

20. *United Nations Convention on the Law of the Sea*, 1982.

21. *Convention on the Continental Shelf*, 1958. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*.

22. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*, σελ. 321-323.

νη απόφαση είναι σημαντικό πως αναφέρει ότι: «δεν θεωρείται ως υποχρεωτική κατά το εθιμικό δίκαιο οποιασδήποτε συγκεκριμένης τυπικής μεθόδου οριοθέτησης, ενώ η μέση γραμμή/πλάγια γραμμή με βάση την αρχή της ίσης απόστασης θεωρείται ως μια από τις πολλές δυνατές μεθόδους οριοθέτησης».²³

Σχολιάζοντας όμως γενικότερα τον τρόπο οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας μέσω της υφιστάμενης νομολογίας, οι Κ. Ιωάννου και Α. Στρατή²⁴ επισημαίνουν, ότι: Ι) «τα κράτη φαίνεται να έχουν ανάγκη την ίση απόσταση σε πρωταρχικό κανόνα οριοθετήσεων», ΙΙ) «στα άρθρα 74 (1) και 83 (1) της UNCLOS, ο κανόνας της μέσης γραμμής ίσης απόστασης, με ρήτρα ειδικών περιστάσεων, διασώζεται ως συμβατική ρύθμιση μόνο στο άρθρο 15» και ΙΙΙ) ότι η αρχή της ίσης απόστασης «θα πρέπει να θεωρηθεί ως τμήμα του εθιμικού δικαίου που εφαρμόζεται συμπληρωματικά στο διεθνές δίκαιο της θάλασσας».

Γ. Η ειδική οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας πέραν των 200 ν.μ.

Τόσο τα κράτη που έχουν υπογράψει όσο και τα κράτη που δεν έχουν υπογράψει την UNCLOS (λ.χ. ΗΠΑ, Τουρκία) δεσμεύονται λόγω του εθιμικού τους χαρακτήρα.²⁵ Ειδικότερα όμως, σε σχέση με την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας, τα κράτη τα οποία δεν έχουν υπογράψει την UNCLOS, δεσμεύονται από το κριτήριο της απόστασης των 200 ν.μ., λόγω του εθιμικού του χαρακτήρα.²⁶ Στη διαπίστωση του εθιμικού χαρακτήρα του κριτηρίου της απόστασης των 200 ν.μ., συνέβαλλαν δυο σημαντικές αποφάσεις: πρώτον, η απόφαση για την υπόθεση της υφαλοκρηπίδας Libyan Arab Jamahiriya / Malta (1985),²⁷ όπου το δικαστήριο ανέδειξε την απόσταση ως παράγοντα πρωταρχικής σημασίας, ασχέτως των γεωλογικών στοιχείων. Δεύτερον, η απόφαση για την οριοθέτηση της Θαλάσσιας περιοχής Greenland / Jan Mayen (1993),²⁸ όπου το δι-

23. *Ibid.*, σελ. 321-323.

24. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*, σελ. 324-325.

25. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*.

26. *Ibid.*

27. Σε αυτή την απόφαση, «το δικαστήριο, ερμηνεύοντας το άρθρο 76 (1), παραγκώνισε τα φυσικά χαρακτηριστικά που αναφέρονται και ανέδειξε την απόσταση ως παράγοντα πρωταρχικής σημασίας τόσο ως θεμέλιο του νομικού τίτλου, όσο και ως κριτήριο οριοθέτησης. Κατά συνέπεια, θεωρήθηκε ότι το κριτήριο της απόστασης εφαρμόζεται ανεξάρτητα από την εφαρμογή της Σύμβασης ΔΘ». Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*.

28. *Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen* (Denmark v. Norway) (1993) International Court of Justice. Στη συγκεκριμένη απόφαση, «το δικαστήριο παραμέρισε τα γεωλογικά κριτήρια, συνδέοντας τον τίτλο με την απόσταση και θεωρώντας ότι αυτό αποτελεί κανόνα του εθιμικού δικαίου. Τα κριτήρια για την υφαλοκρηπίδα που ορίζονταν από τη Σύμβαση της Γενεύης 1958, έχουν τροποποιηθεί από το εθιμικό δίκαιο». Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*.

καστήριο συνέδεσε και πάλι τον τίτλο με την απόσταση, παρά τα γεωλογικά στοιχεία.

Το άρθρο 76 (8) της UNCLOS (1982), αναφέρεται σαφώς περί των υποθέσεων οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας πέρα από τα 200 ν.μ. τονίζοντας ότι *το παράκτιο κράτος είναι υποχρεωμένο θεσμικώς να καταθέσει σχετική Έκθεση στην Επιτροπή για τα Όρια της υφαλοκρηπίδας*. Σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, η Επιτροπή δεν έχει δικαιοδοσία σε ζητήματα που αφορούν τον καθορισμό συνόρων αλλά ωστόσο, τα όρια της υφαλοκρηπίδας που καθορίζονται με βάση τις συστάσεις της είναι οριστικά και δεσμευτικά,²⁹ εφόσον όμως, τα ίδια τα κράτη επιθυμούν να προχωρήσουν σε οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας τους, βασισμένα στις συστάσεις της Επιτροπής. Στην ουσία, η Επιτροπή είναι γνωμοδοτικό όργανο, με τεχνικό - αντικειμενικό χαρακτήρα και οι συστάσεις της δεν μπορούν να τύχουν αλλοίωσης. Οι συστάσεις της Επιτροπής, μπορεί να μην είναι εξ αρχής δεσμευτικές αλλά αποτελούν ένα ιδιαίτερος σημαντικό στοιχείο, ειδικά στη περίπτωση που ένα κράτος προσφύγει στο δικαστήριο για την επίλυση μιας διαφωνίας, σχετικής με οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας. Αυτό συμβαίνει διότι οι συστάσεις της Επιτροπής είναι σημαντικός παράγοντας στην τελική απόφαση των κρατών να προχωρήσουν στην οριοθέτηση.

Πιο συγκεκριμένα, στο Παράρτημα II (άρθ. 3-6 UNCLOS) περιγράφονται οι αρμοδιότητες της Επιτροπής, η διαδικασία που ακολουθείται όταν ένα παράκτιο κράτος επιθυμεί να υποβάλει στην Επιτροπή σχετικό υλικό, όπως και η διαδικασία με την οποία αποφασίζει η Επιτροπή. Σε όλες τις περιπτώσεις οριοθέτησεων υφαλοκρηπίδας βάσει του γεωμορφολογικού κριτηρίου, η φύση και συγκεκριμένα η τοπογραφία του βυθού, έχει την μεγαλύτερη σημασία.³⁰ Συγκεκριμένα, η γεωμορφολογία του υφαλοπλαισίου είναι καθοριστική και σε αυτό, αναφέρεται σαφέστατα ο σχετικός ορισμός της UNCLOS.³¹ Ωστόσο, ο Αρκτικός Ωκεανός αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα δυσχερούς περίπτωσης οριοθέτησης³² καθώς δεν έχει διερευνηθεί σε βάθος και τα σύνολα δεδομένων³³ καταδεικνύουν ότι σε πολλές περιοχές, το εξωτερικό όριο της υφαλο-

29. *United Nations Convention on the Law of the Sea*, 1982.

30. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*.

31. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*. *United Nations Convention on the Law of the Sea*, 1982.

32. Όπως αναφέρει το *IBRU Center for Borders Research*, «Maritime jurisdiction and boundaries in the Arctic region» (2015), University Of Durham, διαθέσιμο στο: <https://www.dur.ac.uk> [τελ. προσπέλαση: 15.2.2016], το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας ορίζεται σε σχέση με την γεωλογία και την γεωμορφολογία της περιοχής και η συγκεκριμένη, είναι μια περιοχή με πολύ ιδιαίτερα γεωλογικά χαρακτηριστικά λόγω των κλιματικών συνθηκών που επικρατούν.

33. Α.χ. τα σύνολα δεδομένων US National Geophysical Data Center's ETOPO2 bathymetry

κρηπίδας μπορεί να διαφέρει σε σχέση με τα μέγιστα όρια που χρησιμοποιούν τα κράτη για να στηρίζουν τις αξιώσεις τους πέρα από το όριο των 200 ν.μ.³⁴

Δ. Προσδιορισμός των γεωπολιτικών δεικτών νομικού περιεχομένου

Γενικότερα, τα Διεθνή Δικαιοδοτικά Όργανα αποφασίζουν επί της αρμοδιότητάς τους, επί συγκεκριμένης υπόθεσης, βάσει της αρχής εθιμικής ισχύος «la compétence de la compétence» ή «Kompetenz-Kompetenz», σύμφωνα με την γερμανική παράδοση.³⁵ Τα Διεθνή Δικαιοδοτικά Όργανα, τα οποία αναφέρονται συγκεκριμένα στο άρθρο 287 (1) και συμφώνως προς το άρθρο 288 της UNCLOS (1982), δύνανται να προβούν σε εκδίκαση οιασδήποτε διαφοράς σχετικά με την ερμηνεία ή την εφαρμογή της UNCLOS. Επίσης, δύνανται να προβούν σε εκδίκαση οιασδήποτε διαφοράς σχετικά με την ερμηνεία ή την εφαρμογή μιας διεθνούς συμφωνίας σχετικής με τους σκοπούς της UNCLOS III. Αυτό βέβαια, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα ίδια τα κράτη είναι αυτά που αποφασίζουν να υποβάλλουν τη διαφορά στην κρίση κάποιου από τα αρμόδια διεθνή δικαιοδοτικά όργανα. Αυτό γίνεται με έναν από τους τρόπους που ορίζει συνήθως το Καταστατικό του ίδιου του οργάνου, είτε του ΔΔΧ ή του ITLOS ή ενός διαιτητικού δικαστηρίου. Επιπροσθέτως, κάθε τμήμα ή διαιτητικό δικαστήριο που αναφέρεται στο μέρος XV, τμήμα 2 της UNCLOS, έχει αρμοδιότητα για την εκδίκαση οιοδήποτε θέματος του υποβάλλεται.³⁶

Εν προκειμένω, η έννοια του γεωπολιτικού δείκτη νομικού περιεχομένου εκφράζει τον τρόπο συμφώνως προς τον οποίο, η ενδεδειγμένη από το διεθνές δίκαιο διαδικασία επίλυσης μιας διαφοράς επιδρά στην κατανομή της ισχύος στο γεωπολιτικό σύμπλοκο. Ειδικότερα, για την εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού, στο γεωπολιτικό πυλώνα ισχύος της πολιτικής, οι γεωπολιτικοί δείκτες νομικού περιεχομένου επιλέγονται με βάση την περίπτωση της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό. Τονίζεται ότι, καμία υπόθεση σχετικά με την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό δεν έχει εκδικαστεί από κάποιο Διεθνές Δικαιοδοτικό Όργανο. Τα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό κράτη (και ιδιαιτέρως η Ρωσία) έχουν στραφεί προς την *Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας* (CLCS) λόγω της θεσμικής διαδικασίας που προβλέπεται από την UNCLOS και λόγω του γεγονότος ότι τα όρια της υφαλο-

dataset (IBRU Center for Borders Research, «Maritime jurisdiction and boundaries in the Arctic region» [2015]).

34. IBRU Center for Borders Research, «Maritime jurisdiction and boundaries in the Arctic region» (2015).

35. A. CASSESE, *International law*.

36. *United Nations Convention on the Law of the Sea*, 1982.

κρηπίδας τα οποία καθορίζονται από το παράκτιο κράτος με βάση τις συστάσεις της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας είναι οριστικά και δεσμευτικά.

Εντούτοις, όπως αναφέρεται στην UNCLOS III (1982), η *Επιτροπή για τα όρια της Υφαλοκρηπίδας* εξετάζει συγκεκριμένες περιπτώσεις και δεν έχει δικαιοδοσία για διαφορές που αφορούν στον καθορισμό συνόρων. Επιπλέον, ενδέχεται να μην ληφθούν υπόψη οι συστάσεις της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, όπως συνέβη στην περίπτωση οριοθέτησης των θαλασσίων συνόρων στον κόλπο της Βεγγάλης από το ITLOS όπου ελήφθη υπόψιν το γεωμορφολογικό κριτήριο.³⁷ Συνεπώς, η Επιτροπή, δεν είναι αμιγώς δικαιοδοτικό όργανο, λόγω του περιορισμένου ρόλου της. Βεβαίως, η φύση ενός οργάνου ως δικαιοδοτικού δεν εξαρτάται αποκλειστικά από τις περιορισμένες αρμοδιότητές του, αλλά κυρίως από τη φύση των αποφάσεων που εκδίδει και ιδιαιτέρως, από την ανεξαρτησία του.³⁸ Το σημαντικό στοιχείο που χαρακτηρίζει τη λειτουργία της Επιτροπής είναι η οικειοθελής πρόσβαση σε αυτήν και το «ξεκαθάρισμα» για τα όρια της υφαλοκρηπίδας σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, δυνατότητα που δεν υπήρχε μέχρι πρόσφατα. Σε κάθε περίπτωση, η φύση της απόφασης είναι αυτή που χαρακτηρίζει την ταυτότητα του οργάνου ως δικαιοδοτικού. Παράλληλα θα πρέπει να τονισθεί ότι σε περίπτωση υπαγωγής μιας αντίστοιχης διαφοράς σε ένα διεθνές δικαστήριο, τα άλλα διάδικα κράτη θα δεσμεύονται από τυχόν σύσταση της Επιτροπής, ακόμα και αν δεν είχαν υποβάλει αυτά ερώτημα στην Επιτροπή.

Οι «αλληλοεπικαλύψεις» των διεκδικήσεων και οι διαμάχες των παράκτιων κρατών για τμήματα της υφαλοκρηπίδας του Αρκτικού Ωκεανού, καταγράφουν την ανακατανομή της ισχύος που αναδεικνύεται μέσα από τις αρμοδιότητες της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας στην περίπτωση της ειδικής οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας του Αρκτικού Ωκεανού. Συγκεκριμένα, η ανακατανομή της ισχύος αντικατοπτρίζεται στις συστάσεις της Επιτροπής. Για αυτό το λόγο, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ο τρόπος με τον οποίο ανακατανέμεται η ισχύς κατά τη διάρκεια της διαδικασίας που ακολουθείται ενώπιον της Επιτροπής και βεβαίως, μετά από τις συστάσεις που απευθύνει στα κράτη. Ο B. M. MAGNÚSSON,³⁹ τονίζει το γεγονός ότι: «η διαδικασία οριοθέτησης της

37. *Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar)* (2012), International Tribunal for the Law of the Sea.

38. A. CASSESE, *International law*.

39. B. M. MAGNÚSSON, *The Continental Shelf Beyond 200 Nautical Miles: Delineation, Delimitation and Dispute Settlement*, 1^η έκδ., The Netherlands: Brill Nijhoff, 2015.

υφαλοκρηπίδας διαφέρει από την διαδικασία της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας καθώς η οριοθέτηση στοχεύει σε μία δίκαιη λύση ενώ κατά την διαδικασία της Επιτροπής, τα κράτη καταθέτουν επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα». Βεβαίως, σημειώνεται ότι η διαδικασία διαμόρφωσης της δικανικής κρίσης πραγματοποιείται με βάση τόσο νομικά όσο και εξωνομικά κριτήρια. Αντίστοιχα, και η CAVNAR⁴⁰ θίγει το ζήτημα της ευθύνης της Επιτροπής καθώς θεωρεί ότι θα ενταθεί η συζήτηση περί της διαδικασίας που ακολουθείται στο πλαίσιο αυτής.

Ως εκ τούτου, οι Εκθέσεις των κρατών, οι ενστάσεις των κρατών στις Εκθέσεις που έχουν κατατεθεί, οι προτάσεις της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, καθώς και οι επιμέρους συμφωνίες μεταξύ των χωρών, δύνανται να επηρεάζουν τη δικανική κρίση, σε περίπτωση που τα κράτη άγουν την αντίστοιχη διαφορά τους ενώπιον ενός διεθνούς δικαιοδοτικού οργάνου και συνεπώς, επηρεάζουν την κατανομή της ισχύος στο υπό μελέτη γεωπολιτικό σύμπλοκο. Επομένως, τα ανωτέρω στοιχεία αποτελούν μέρος της διαδικασίας οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό και σαφώς, δύνανται να αποτελέσουν γεωπολιτικούς δείκτες νομικού περιεχομένου, στην παρούσα γεωπολιτική ανάλυση. Συνοψίζοντας και λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω, αναφορικά με την υπόθεση οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό, τα τρία ακόλουθα στοιχεία έχουν καθοριστική σημασία τόσο στη γεωπολιτική ανάλυση (αναφορικά με τους γεωπολιτικούς δείκτες νομικού περιεχομένου), όσο και στην τελική μορφή της ανακατανομής της ισχύος: i) η δεσμευτική νομολογία των Διεθνών Δικαιοδοτικών Οργάνων (εάν υπάρχει), ii) η μη δεσμευτική νομολογία (η οποία, στη συγκεκριμένη περίπτωση, δημιουργείται κυρίως από την Επιτροπή για τα όρια της υφαλοκρηπίδας) και iii) οι συμφωνίες που έχουν πιθανόν συναφθεί μεταξύ των κρατών. Κατ' αυτόν τον τρόπο, τα ανωτέρω στοιχεία συμβάλουν στην εγκυρότητα του γεωπολιτικού υποδείγματος, το οποίο θα παραχθεί μέσω της συστημικής γεωπολιτικής ανάλυσης. Η νομολογία αποτελεί το σύνολο των δικαστικών αποφάσεων των δικαιοδοτικών και οιονεί δικαιοδοτικών οργάνων.⁴¹ Οι προτάσεις των κρατών στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, αποτελούν μέρος της νομολογίας καθώς βοηθούν στο σχηματισμό της και οι συμφωνίες μεταξύ των μερών,

40. A. CAVNAR, 2009. «Accountability and the Commission on the Limits of the Continental Shelf: Deciding Who Owns the Ocean Floor», *Cornell International Law Journal* 42/3 (2009) 388-440, εδw σελ. 440.

41. A. CASSESE, *International law*. Ε. ΡΟΥΚΟΥΝΑΣ, *Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο*, 2^η έκδ., Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 1980. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΤΗ, *Δίκαιο της Θάλασσας*.

μπορούν επίσης να επηρεάσουν τη δικανική κρίση.⁴²

Οι κυριότερες αποφάσεις σχετικά με την εξέλιξη του θεσμού της υφαλοκρηπίδας και ειδικότερα, για τα κυριαρχικά δικαιώματα του παράκτιου κράτους είναι: i) η απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου για την υπόθεση της υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας,⁴³ ii) η *ad hoc* διαιτητική απόφαση για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας της Μάγχης,⁴⁴ iii) η απόφαση ως προς την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου μεταξύ Ελλάδος-Τουρκίας.⁴⁵ Η συνάφεια του θεσμού της υφαλοκρηπίδας με αυτόν της ΑΟΖ, «αντιμετωπίστηκε από το Διεθνές Δικαστήριο στην απόφαση για την υφαλοκρηπίδα Λιβύης-Μάλτας» (1985).⁴⁶

Επιπλέον, προστίθενται και οι ακόλουθες τέσσερις αποφάσεις για την ειδική οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας πέραν των 200 ν.μ., οι οποίες είναι: i) η απόφαση Διαιτητικού Δικαστηρίου στην υπόθεση «Arbitration between Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago, relating to the delimitation of the exclusive economic zone and the continental shelf between them» (2006), ii) η απόφαση του ITLOS στην υπόθεση «Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar)» (2012), iii) η απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με την υπόθεση «Nicaragua / Colombia (Territorial and Maritime Dispute) (Nicaragua v. Colombia)», (2012), και iv) η απόφαση Διαιτητικού Δικαστηρίου στην υπόθεση Bay of Bengal «Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India)» (2014).

Τα διεθνή δικαιοδοτικά όργανα, τα οποία έχουν την αρμοδιότητα σε περιπτώσεις ειδικής οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας πέρα από τα 200 ν.μ., βασίζονται στην υφιστάμενη νομολογία, για την εκδίκαση μιας υποθέσεως. Συνεπώς, η προαναφερθείσα νομολογία, επηρεάζει μια μελλοντική απόφαση των διεθνών δικαιοδοτικών οργάνων για την ειδική οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας του Αρκτικού Ωκεανού πέρα από τα 200 ν.μ. και είναι κοινή και για τα δυο γεωπολιτικά υποσυστήματα. Τέλος, διευκρινίζεται ότι τα άρθρα της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου περί Διεθνούς Ευθύνης, έχουν εθιμικό χαρακτήρα και συνεπώς, είναι δεσμευτικά για όλα τα κράτη, εφόσον βέβαια διαπιστωθεί τέλεση διεθνώς

42. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΘ, *Δίκαιο της Θάλασσας*.

43. *North Sea Continental Shelf* (Federal Republic of Germany / Netherlands) (1969), *International Court of Justice*.

44. *Delimitation of the Continental Shelf between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the French Republic (UK, France)* (1977) United Nations. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΘ, *Δίκαιο της Θάλασσας*, σελ. 165.

45. *Aegean Sea Continental Shelf* (Greece v. Turkey) (1978), *International Court of Justice*.

46. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ - Α. ΣΤΡΑΘ, *Δίκαιο της Θάλασσας*, σελ. 169-170

άδικης πράξης στο πλαίσιο εφαρμογής των εθιμικών ρυθμίσεων του δικαίου της θάλασσας.⁴⁷ Συνεπώς, συμπεριλαμβάνονται στα ανωτέρω, καθώς αφορούν την υπόθεση της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό.

Ε. Επεξεργασία των γεωπολιτικών δεικτών νομικού περιεχομένου και κατασκευή του σχετικού αλγορίθμου

Μέσα από τους γεωπολιτικούς δείκτες νομικού περιεχομένου, στον γεωπολιτικό πυλώνα ισχύος της πολιτικής, αναδεικνύονται οι ανταγωνισμοί ισχύος, όχι μόνο των παράκτιων στον Αρκτικό Ωκεανό κρατών, αλλά και κρατών που ενδιαφέρονται να προβάλλουν ισχύ στον Αρκτικό Ωκεανό χωρίς να αποτελούν παράκτια ως προς αυτόν κράτη. Η διεπιστημονική προσέγγιση της Συστημικής Γεωπολιτικής Αναλύσεως περιλαμβάνει τη χρήση της νομικής ανάλυσης, στο πλαίσιο της Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης και εν προκειμένω, αυτή αποκρυσταλλώνεται στην περίπτωση της ειδικής οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας πέρα από τα 200 ν.μ. στον Αρκτικό Ωκεανό, δια μέσου της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας.

Τα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό κράτη υπέγραψαν κοινό ανακοινωθέν, το οποίο ανακόπτει οποιαδήποτε προσπάθεια δημιουργίας νέου διεθνούς νομικού καθεστώτος που θα διέπει τον Αρκτικό Ωκεανό.⁴⁸ Το εν λόγω κοινό ανακοινωθέν, αφορά αποκλειστικά στα πέντε παράκτια στο Αρκτικό Ωκεανό κράτη: τον Καναδά, τη Δανία, τη Νορβηγία, τις ΗΠΑ και τη Ρωσία. Επιπλέον, συμφώνως προς το κοινό ανακοινωθέν, τα προαναφερθέντα κράτη δεσμεύονται αλλά και προσηλούνται συγκεκριμένα στο υφιστάμενο νομικό καθεστώς, όπως αυτό ορίζεται από την Σύμβαση ΔΘ και το Διεθνές Δίκαιο γενικότερα και στους παλαιότερους διακανονισμούς οι οποίοι έχουν πραγματοποιηθεί, σε σχέση με πιθανές αλληλεπικαλυπτόμενες διεκδικήσεις.⁴⁹ Η παρούσα κατάσταση αποτυπώνεται με ακρίβεια στον σχετικό χάρτη του *The International Boundaries Research Unit: Centre for Borders Research*.⁵⁰

Αναφορικά δε με την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και τις πιθανές αλ-

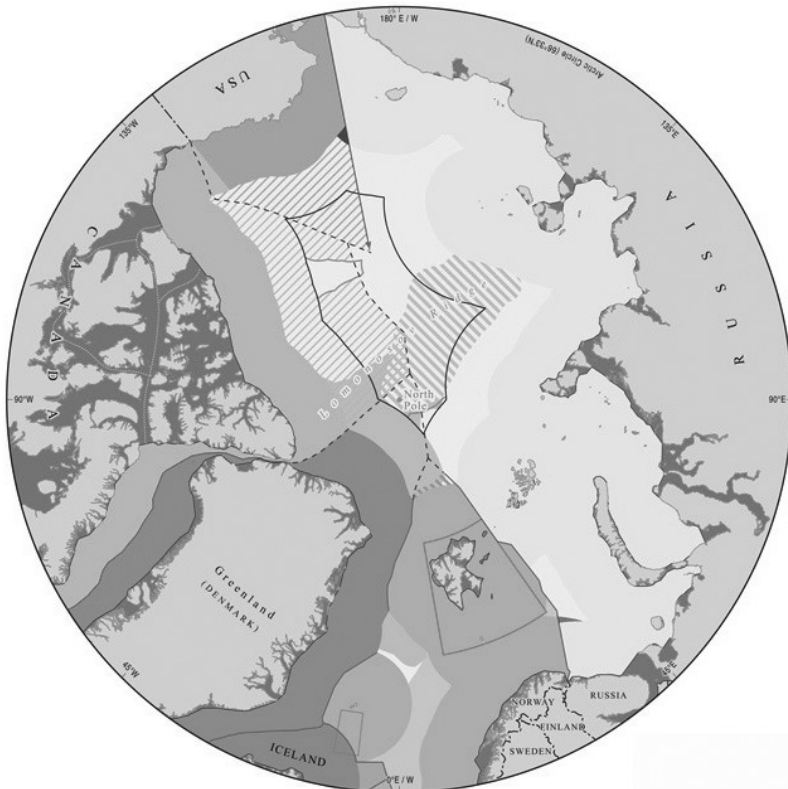
47. R. WOLFRUM, «The Principle of the Common Heritage of Mankind», *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht (Heidelberg Journal of International Law)* 43 (1983) 312-337, διαθέσιμο στο <https://www.zaoerv.de> [τελ. πρόσβαση: 11.11.2020]. B. M. MAGNÜSSON, *The Continental Shelf*.

48. Canada, Denmark, Norway, the Russian Federation and the United States of America (2008), *Rule of Law Committee for the Oceans*, διαθέσιμο στο: <http://www.oceanlaw.org> [τελ. προσπέλαση: 5.2.2017].

49. *Ibid.*

50. The International Boundaries Research Unit: Centre for Borders Research, 2015, University Of Durham, διαθέσιμο στο: <https://www.dur.ac.uk> [τελ. προσπέλαση: 15.2.2016].

ληλεπικαλυπτόμενες διεκδικήσεις, στο κοινό ανακοινωθέν αναφέρεται ξεκάθαρα ότι η Σύμβαση ΔΘ αποτελεί τη βάση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των προαναφερθέντων κρατών.⁵¹ Ωστόσο, διευκρινίζεται ότι οι ΗΠΑ δεν έχουν υπογράψει και επικυρώσει την UNCLOS, αντιθέτως, τα υπόλοιπα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό το έχουν πράξει.⁵² Ωστόσο, οι ΗΠΑ αποδέχονται την UNCLOS ως Εθιμικό Δίκαιο.⁵³

Χάρτης 1. Χάρτης Θαλασσιών Δικαιοδοσιών και Συνόρων στην Αρκτική Ζώνη

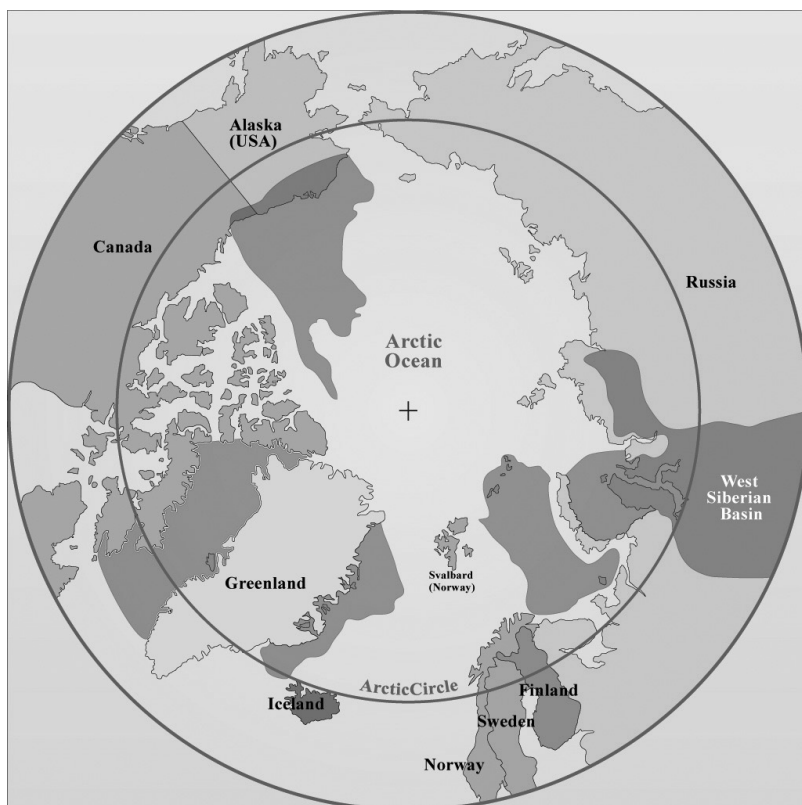
Είναι ο αυθεντικός χάρτης του IBRU, ο οποίος εξεδόθη για πρώτη φορά το

51. Canada, Denmark, Norway, the Russian Federation and the United States of America (2008).

52. The Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, 2018. United Nations, διαθέσιμο στο: <http://www.un.org> [τελ. προσπέλαση: 25.7.2018]. W. GALLO, «Why Hasn't the US Signed the Law of the Sea Treaty?», VOA News (2016), διαθέσιμο στο: <https://www.voanews.com> [τελ. προσπέλαση: 6.6.2016].

53. J. G. ODOM, «Committed to the Law of the Sea: In Most Ways, Except for One - How the United States Helps to Preserve the International Maritime Order in East Asia, Even Though it has Not Yet Joined the Law of the Sea Convention in The Asian Century - What International Norms and Practices?», *French Institute of International Relations* (20 December 2014) 33-39.

2008 και επανεξεδόθη με διορθώσεις πολλές φορές έκτοτε. Παρουσιάζει μια συνοπτική εικόνα υποθετικών διεκδικήσεων επί της Υφαλοκρηπίδας για τις ΗΠΑ, υποβληθείσες διεκδικήσεις για τον Καναδά, την Ρωσία και την Δανία και εγκριθείσες διεκδικήσεις για Ισλανδία και Νορβηγία. Επίσης παρουσιάζει εσωτερικά ύδατα, χωρικά ύδατα και ΑΟΖ ενός εκάστου παρακτίου κράτους, ειδικές περιοχές στο εσωτερικό ΑΟΖ και την περιοχή διαφοράς στον Αρκτικό Ωκεανό, στην Θάλασσα του Μπώφορτ, μεταξύ ΗΠΑ και Καναδά.⁵⁴

Χάρτης 2. Καθεστώς Αρκτικών θαλασσιών Ζωνών πέραν των 200 ναυτικών μιλίων από τις ακτές⁵⁵

Οι ανταγωνισμοί ισχύος διαφαίνονται ειδικότερα, όχι μόνο από τις Εκθέσεις της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας αλλά και από τις ενστάσεις των υπολοίπων χωρών στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας. Βέ-

54. Διαθέσιμος στο: <https://www.dur.ac.uk> [τελ. προσπέλαση: 22.1.2019]. Για σχόλια του IBRU βλ. <http://www.durham.ac.uk/ibru/resources/arctic>.

55. Διαθέσιμος στο: <https://www.dur.ac.uk> [τελ. προσπέλαση: 22.1.2019]. Για σχόλια του IBRU βλ. <http://www.durham.ac.uk/ibru/resources/arctic>.

βαία, τα στοιχεία αυτά αποτελούν βοήθημα και για το νομικό αναλυτή, αφού μπορούν να εξηγήσουν πως διαμορφώνει η Επιτροπή το σκεπτικό της και εφόσον λαμβάνονται υπόψη από αυτήν, αποκτούν βαρύνουσα σημασία έστω και ως μη-δεσμευτικά στοιχεία. Σχετικά με τον καθορισμό της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό, η Ρωσία, η Δανία και η Νορβηγία έχουν προβεί σε Εκθέσεις στην Επιτροπή για τα όρια της υφαλοκρηπίδας.⁵⁶ Ο Καναδάς, το 2013 υπέβαλλε τα σχετικά με, τα εξωτερικά όρια της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό, στοιχεία και έκανε λόγο για μελλοντική Έκθεση στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, όταν θα έχει συλλέξει πρόσθετα δεδομένα.⁵⁷

Η Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, έχει προχωρήσει σε συστάσεις σχετικά με πέντε από τις συνολικά εννέα Εκθέσεις των ανωτέρω παράκτιων στον Αρκτικό Ωκεανό κρατών. Οι υπόλοιπες τέσσερις Εκθέσεις είναι εν αναμονή των συστάσεων της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας. Η μη δεσμευτική νομολογία, αφορά κυρίως στις συστάσεις της Επιτροπής για τα όρια της υφαλοκρηπίδας, όπου αυτές έχουν γίνει. Συνεπώς, αποτελούν ένα ομογενοποιημένο σύστημα - σώμα ποιοτικώς ομοίου τύπου μη δεσμευτικής νομολογίας της ειδικής οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας πέραν των 200 ν.μ. στον Αρκτικό Ωκεανό, η οποία αποτελεί σύνθετο γεωπολιτικό δείκτη, με φάσμα επιρροής (επί του διανύσματος ισχύος) από 0% έως 100%.

Η Ρωσία αποτελεί το πρώτο γεωπολιτικό υποσύστημα της έρευνας. Υπέβαλλε το αίτημά της στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας το 2001 και αυτό αφορούσε στον καθορισμό της υφαλοκρηπίδας της στον Αρκτικό Ωκεανό.⁵⁸ Η Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας υιοθέτησε τις προτάσεις της Ρωσίας και αυτό το γεγονός, θεωρήθηκε ως απόδειξη της επιτυχούς λειτουργίας των μηχανισμών που έχουν θεσπιστεί από την UNCLOS.⁵⁹ Ο Καναδάς, η Δανία, η Ιαπωνία, η Νορβηγία και οι ΗΠΑ ήταν οι χώρες που αντέδρασαν επίσημα για την Έκθεση που κατέθεσε η Ρωσία. Η Νορβηγία έθεσε θέμα για την θάλασσα Μπάρεντς και επίσης, έγινε λόγος για «maritime dispute» καθώς οι διεκδικήσεις της Ρωσίας αλληλεπικαλύπτονται με αυτές της

56. *Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea*, 2013. United Nations: *Oceans & Law of the Sea*, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm [τελ. προσπέλαση: 25.7.2018].

57. Government of Canada, 2013, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/preliminary/can_pi_en.pdf [τελ. προσπέλαση: 5.2.2017].

58. *Report of the Secretary-General*, 2002, *Official Document System of the United Nations*, διαθέσιμο στο: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/629/28/PDF/N0262928.pdf?OpenElement> [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017].

59. *Report of the Secretary-General* (2002).

Νορβηγίας.⁶⁰

Η Ιαπωνία επεσήμανε στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας: i) να μην προβεί σε ενέργειες οι οποίες θα αφορούν τα τέσσερα νησιά Etorofu - Kunashiri - Shikotan - Habonmai, καθώς αυτά αποτελούν έδαφός της, ii) να μην προβεί σε προτάσεις που αφορούν στην οριοθέτηση Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης μεταξύ Ρωσίας και Ιαπωνίας, iii) να μην προβεί σε προτάσεις που αφορούν τον καθορισμό υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ρωσίας και Ιαπωνίας, iv) να μην υπάρξει αναφορά τώρα ή στο μέλλον στα προαναφερθέντα σημεία, είτε υπό την μορφή συστάσεων, είτε υπό την μορφή άλλων εγγράφων, v) να προσυπογράψουν όλα τα μέλη του ΟΗΕ το έγγραφο της αντίδρασης της και τέλος vi) επισήμανε ότι πρόκειται για ένα ζήτημα το οποίο αποτελεί αντικείμενο προς επίλυση αποκλειστικά μεταξύ των δυο χωρών.⁶¹

Σε αυτό το σημείο παρατηρείται ότι η Ιαπωνία, δεν αναγνωρίζει τη δικαιοδοσία της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας να προβεί σε συστάσεις οι οποίες θα περιλαμβάνουν τα ανωτέρω τέσσερα νησιά, θέτοντας το θέμα σε διμερές επίπεδο. Αυτό το περιστατικό ακολούθησε και δεύτερη αντίδραση επί του ίδιου ζητήματος, όταν έγινε νεότερη Έκθεση στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας από την Ρωσία.⁶² Τα παράκτια, στον Αρκτικό Ωκεανό κράτη, αναφέρθηκαν κυρίως στην ανάγκη περαιτέρω επιστημονικής τεκμηρίωσης της πρώτης αυτής Έκθεσης.⁶³ Το 2013 (για τη θάλασσα Okhotsk) και το 2015, η Ρωσία προέβη σε εκ νέου Εκθέσεις στην Επιτροπή για τα όρια της Υφαλοκρηπίδας, με αναφορά στην Έκθεση του 2001.⁶⁴

Η Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας έχει προβεί σε εκ νέου συστά-

60. *The premanent mission of Norway to the United Nations*, 2002, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/CLCS_01_2001_LOS__NORtext.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017].

61. *Permanent mission of Japan to the United Nations*, 2002, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/CLCS_01_2001_LOS__JPNtext.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017].

62. *Permanent Mission of Japan to the United Nations*, 2013, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01_rev13/2013_05_23_JPN_NV_UN_001.pdf [τελ. προσπέλαση: 26.1.2017].

63. *The representative of the United States of America to the United Nations*, 2002, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/CLCS_01_2001_LOS__USAtext.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017]. *Permanent mission of Denmark to the United Nations*, 2002, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/CLCS_01_2001_LOS__DNKtext.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017]. *The permanent mission of Canada to the United Nations*, 2002, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/CLCS_01_2001_LOS__CANtext.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017].

64. *Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea*, 2013.

σεις σχετικά με την Έκθεση του 2013 ενώ αναμένονται οι συστάσεις για την Έκθεση που κατέθεσε το 2015.⁶⁵ Στην τελευταία Έκθεση της Ρωσίας, οι ΗΠΑ, η Δανία και ο Καναδάς αντέδρασαν εγγράφως.

Οι ΗΠΑ, επισύναψαν σχετική συμφωνία η οποία είχε υπογραφεί με τη Πρώην Σοβιετική Ένωση, υπογραμμίζοντας ότι συνεχίζει να δεσμεύει τόσο τις ΗΠΑ όσο και την Ρωσία.⁶⁶ Στην εν λόγω συμφωνία μεταξύ ΗΠΑ και ΕΣΣΔ, οι δυο χώρες είχαν προχωρήσει σε καθορισμό ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδας στις θάλασσες Chukchi και Bering και επίσης, στους Ωκεανούς Αρκτικό και Ειρηνικό.⁶⁷ Παρά το γεγονός ότι η ΕΣΣΔ έχει διαλυθεί, η Ρωσία αποτελεί συνέχεια της πρώην Σοβιετικής Ένωσης στο πλαίσιο της διαδοχής των κρατών και για αυτό το λόγο, δεσμεύεται από το συγκεκριμένο έγγραφο. Επιπροσθέτως, η Δανία έκανε αναφορά σε πιθανές αλληλεπικαλυπτόμενες διεκδικήσεις και παρέπεμψε στην αντίστοιχη Έκθεση που έχει κάνει η χώρα στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, από κοινού με την Γροιλανδία.⁶⁸

Το δεύτερο γεωπολιτικό υποσύστημα αφορά τα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό κράτη, τα οποία είναι κράτη μέλη του NATO. Η Νορβηγία και η Δανία ως κράτη μέλη του NATO, αποτελούν μέρος του δευτέρου γεωπολιτικού υποσυστήματος και έχουν προχωρήσει σε Εκθέσεις στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας. Ειδικότερα, η Νορβηγία, το 2006 κατέθεσε Έκθεση η οποία περιελάμβανε τις ακόλουθες περιοχές: i) Loop Hole στη Θάλασσα Μπάρεντς, ii) Western Nansen στον Αρκτικό Ωκεανό και iii) Banana Hole στη Νορβηγική Θάλασσα.⁶⁹ Κατόπιν τροποποιήσεων στην αρχική πρόταση της Νορβηγίας, οι

65. *Federal Authorities of the Russian Federation*, 2015, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01_rev15/2015_08_03_Exec_Summary_English.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017]. *Sub-commission established for the consideration of the Submission made by the Russian Federation*, 2014, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01_rev13/2014_03_13_COM_REC_RUS_Summary.pdf [τελ. προσπέλαση: 28.1.2017].

66. *The United States Mission to the United Nations*, 2015, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01_rev15/2015_11_02_US_NV_RUS_001_en.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017].

67. *The Union of Soviet Socialist Republics & The United States of America*, 1990, U.S. Department of State, διαθέσιμο στο: <https://www.state.gov/documents/organization/125431.pdf> [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017].

68. *Permanent mission of the Kingdom of Denmark to the United Nations*, 2015, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01_rev15/2015_10_07_DNK_NV_UN_001_15-00785.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017].

69. *Sub-commission established for the consideration of the submission made by Norway*, 2009, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/nor06/nor_rec_summ.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017].

συστάσεις δόθηκαν στη δημοσιότητα το 2009.⁷⁰ Η Ρωσία, τόνισε τις αλληλεπικαλυπτόμενες διεκδικήσεις στη θάλασσα Μπάρεντς, καθώς η Έκθεση της Νορβηγίας περιελάμβανε τμήμα της υφαλοκρηπίδας στη θάλασσα Μπάρεντς, το οποίο διεκδικεί και η Ρωσία.⁷¹

Εν συνεχεία και σύμφωνα με την συνθήκη Σβάλμπαρντ, εδραιώνεται η πλήρης κυριαρχία της Νορβηγίας στο Αρχιπέλαγος Σβάλμπαρντ.⁷² Συνολικά, σαράντα τρεις χώρες αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη της και η Ισπανία, ως συμβαλλόμενο μέρος, επισήμανε γραπτώς εις την Επιτροπή, ότι έχει μερίδιο στην εκμετάλλευση των ενεργειακών αποθεμάτων, των ευρισκομένων στην υφαλοκρηπίδα, καθώς και σε όλη την περιοχή που μπορεί να καθοριστεί γύρω από το αρχιπέλαγος.⁷³

Ενόψει των ανωτέρω, παρατηρείται πως μέσω της νομικής διαδικασίας που προβλέπεται από την UNCLOS για την ειδική οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας πέρα από τα 200 ν.μ., εμπλέκονται και κράτη, τα οποία δεν είναι παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό. Πρόκειται για ένα στοιχείο σημαντικό τόσο για τη γεωπολιτική ανάλυση, όσο και για τη νομική ανάλυση. Ωστόσο, το παρόν πόνημα εστιάζει αποκλειστικά στα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό κράτη.

Η Δανία με τη Νορβηγία ως χώρες ανήκουσες στο δεύτερο υποσύστημα, επισημαίνουν τις σχετικές συμφωνίες στις οποίες έχουν προβεί μεταξύ τους στο παρελθόν. Ειδικότερα, η Δανία, η Ισλανδία, και η Νορβηγία δεσμεύονται από την μεταξύ τους κοινή συμφωνία, η οποία αφορά την ειδική οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας πέρα από τα 200 ν.μ. και το νότιο τμήμα της Banana Hole στο βορειοανατολικό Ατλαντικό.⁷⁴ Τα εν λόγω συνοπτικά πρακτικά βασίζονται

70. *Ibid.*

71. *The permanent mission of The Russian Federation to the United Nations*, 2007, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/nor06/rus_07_00325.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017].

72. *Svalbard Treaty*, 1920, The Governor of Svalbard, διαθέσιμο στο: https://www.sysselmannen.no/globalassets/sysselmannen-dokument/english/legacy/the_svalbard_treaty_9ssfy.pdf [τελ. προσπέλαση: 26.1.2017].

73. *The Permanent Mission of Spain to the United Nations*, 2007, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/nor06/esp_0700348.pdf [τελ. προσπέλαση: 26.1.2017].

74. *Agreed Minutes on the Delimitation of the Continental Shelf beyond 200 Nautical Miles*, 2006, Government.no., διαθέσιμο στο: <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/Agreed-Minutes/id446839/> [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017]. *Permanent mission of Denmark to the United Nations*, 2007, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/nor06/dnk07_00218.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017]. *Permanent mission of Iceland to the United Nations*, 2007, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/nor06/isl07_00223.pdf [τελ. προσπέλαση: 26.1.2017].

στην κοινή θέση της Δανίας, της Ισλανδίας, της Νορβηγίας, ότι: i) ολόκληρη η σχετική περιοχή αποτελείται από συνεχή ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα και ii) κατόπιν της εξέτασης των εθνικών δεδομένων ή άλλου υλικού από την *Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας* και εφόσον διαπιστωθεί ότι οποιοδήποτε τμήμα τους ανήκει στον διεθνή βυθό (Περιοχή), θα καθορίσουν τα εξωτερικά όρια της υφαλοκρηπίδας σύμφωνα με το άρθρο 76 παράγραφος 8 της UNCLOS.⁷⁵

Η Δανία μαζί με την κυβέρνηση των νήσων Φερόε, κατέθεσε Έκθεση στην *Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας* το 2009, η οποία αφορούσε στα όρια της υφαλοκρηπίδας βόρεια των νήσων Φερόε. Η επιτροπή για τα όρια της Υφαλοκρηπίδας προέβη σε συστάσεις το 2014.⁷⁶

Το 2010, κατατέθηκε ακόμη μια Έκθεση για το νότιο τμήμα της υφαλοκρηπίδας των νήσων Φερόε και για την περιοχή Faroe-Rockall Plateau (στην Rockall Basin).⁷⁷ Η Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας δεν έχει προβεί σε συστάσεις επί της συγκεκριμένης Έκθεσης και ως εκ τούτου, αναμένονται. Ωστόσο, η Ισλανδία θεωρεί ότι η συγκεκριμένη περιοχή αποτελεί αντικείμενο διαμάχης, διότι αλληλεπικαλύπτονται διεκδικήσεις της Δανίας (για λογαριασμό των νήσων Φερόε), της Ιρλανδίας, της Μεγάλης Βρετανίας και της Ισλανδίας.⁷⁸ Συνεπώς, αναφέρει ότι το έργο της *Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας* θα θίγει τα δικαιώματα της Ισλανδίας και για αυτό το λόγο, η κυβέρνησή της δεν δίνει την συγκατάθεσή της για την εξέταση της υπόθεσης από την Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας.⁷⁹

Το 2012 κατατέθηκε μια ακόμα Έκθεση για το νότιο τμήμα της υφαλοκρηπίδας της Γροιλανδίας στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, χωρίς να έχουν γίνει συστάσεις μέχρι στιγμής και τέλος, το 2013 η Δανία κατέθεσε Έκθεση στην Επιτροπή για τα όρια της Υφαλοκρηπίδας σχετικά με το βορειοανατολικό τμήμα της υφαλοκρηπίδας της Γροιλανδίας, χωρίς η Επιτροπή για τα

75. *Agreed Minutes on the Delimitation of the Continental Shelf beyond 200 Nautical Miles* (2006).

76. *Sub-commission established for the consideration of the Partial Submission made by the Government of the Kingdom of Denmark together with the Government of the Faroes*, 2014, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk28_09/2014_03_14_SCDNK_REC_COM_20140521.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017].

77. *Government of the Kingdom of Denmark & the Government of the Faroes*, 2010, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk54_10/SFM-Executive_Summary_secure.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017].

78. *Permanent mission of Iceland to the United Nations*, 2011, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk54_10/isl_5apr11.pdf [τελ. προσπέλαση: 5.2.2017].

79. *Ibid.*

όρια της Υφαλοκρηπίδας να έχει προχωρήσει σε συστάσεις.⁸⁰

Η Νορβηγία και η Δανία (μαζί με την κυβέρνηση της Γροιλανδίας), υπέγραψαν μεταξύ τους συμφωνία, σχετικά με την οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας και της ζώνης αλιείας στην περιοχή μεταξύ Γροιλανδίας και Σβάλμπαρντ.⁸¹ Το 2009, η Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας υιοθέτησε τις προτάσεις της Νορβηγίας αλλά ωστόσο, η τελική οριοθέτηση θα γίνει υποχρεωτικά με νέα συμφωνία σε διμερές επίπεδο και με βάση τη συμφωνία του 2006.⁸²

Το 2014 η Δανία κατέθεσε Έκθεση στην Επιτροπή για τα Όρια της υφαλοκρηπίδας σχετικά με το βόρειο τμήμα της υφαλοκρηπίδας της Γροιλανδίας και αναμένονται οι συστάσεις της Επιτροπής.⁸³ Ο Καναδάς, οι ΗΠΑ και η Ρωσία, επεσήμαναν τις δυνητικές αλληλοεπικαλύψεις των διεκδικήσεων τους με αυτές της Δανίας.⁸⁴

Στ. Κατασκευή Αλγορίθμου

Ο αλγόριθμος (βλ. Διάγραμμα ροής 1)⁸⁵ ο οποίος παρουσιάζεται στο τέλος του κειμένου, αποτυπώνει οντολογικά τη διαδικασία η οποία προβλέπεται από την UNCLOS.

α.) Ειδικότερα, κατά την πρώτη φάση το κράτος Α υποβάλλει στην Επιτρο-

80. *Government of the Kingdom of Denmark & Government of Greenland*, 2012, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk61_12/DNK2012_EX_SUM_S_GREENLAND.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017]. *Government of the Kingdom of Denmark & Government of Greenland*, 2013, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk68_13/DNK2013_ES.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017].

81. *Agreement between the Government of the Kingdom of Norway on the one hand, concerning the delimitation of the continental shelf and the fisheries zones in the area between Greenland and Svalbard*, 2006, United Nations, σελ. 21, διαθέσιμο στο: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%202378/v2378.pdf> [τελ. προσπέλαση: 5.2.2017].

82. *Permanent mission of Norway to the United Nations*, 2014, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk76_14/2014_12_17_nor_nv_dnk4_001.pdf [τελ. προσπέλαση: 5.2.2017].

83. *The Government of the Kingdom of Denmark & the Government of Greenland*, 2014, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk76_14/dnk2014_es.pdf [τελ. προσπέλαση: 25.1.2017].

84. *The permanent mission of Canada to the United Nations*, 2014, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk76_14/2014_12_29_CAN_NV_DNK4_001_en_15-.pdf [τελ. προσπέλαση: 5.2.2017]. *Permanent mission of the Russian Federation to the United Nations*, 2015, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk76_14/2015_07_21_RUS_NV_NV_001_15-00554.eng.pdf [τελ. προσπέλαση: 5.2.2017]. *United States Mission to the United Nations*, 2015, United Nations, διαθέσιμο στο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk76_14/2015_11_02_US_NV_DNK_001_en.pdf [τελ. προσπέλαση: 5.2.2017].

85. *Infra, Παράρτημα*.

πή (ν) στοιχεία προς έκδοση συστάσεων. Είναι εύλογο ότι το κράτος επιθυμεί να ληφθούν υπόψη από την *Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας* όλα τα υποβαλλόμενα (ν) στοιχεία, διότι έτσι εξυπηρετεί καλύτερα τα εθνικά του συμφέροντα αυξάνοντας κατά το μέγιστο την εθνική του ισχύ.

β.) Κατά την δεύτερη φάση, η επιτροπή εκδίδει συστάσεις, λαμβάνουσα υπόψη: i) Από όλα [(ν)] τα στοιχεία, έως μέρος [(ν-χ)] των στοιχείων. Το χ δείχνει πόσα στοιχεία δεν ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή, για αυτό και το χ λαμβάνει τιμές από 0 (δηλ. «ελήφθησαν υπόψη όλα τα ν στοιχεία») έως ν (δηλ. «δεν ελήφθη υπόψη κανένα στοιχείο από την Επιτροπή»).

γ.) Κατά την τρίτη φάση, το Διεθνές Δικαιοδοτικό Όργανο (Χάγη, Αμβούργο) εκδίδει απόφαση λαμβάνοντας υπόψη τις συστάσεις με όλα τα στοιχεία της *Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας*: [(ν-χ)_{x=0 έως ν}], έως και καμία σύσταση της *Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας*, άρα κανενός στοιχείου υποβληθέντος από το Κράτος Α προς την Επιτροπή, δηλαδή:

$$[(ν-χ)_{x=0 \text{ έως } ν}] - [(ν-χ)_{x=0 \text{ έως } ν}] \text{ (μορφή Α).}^{86}$$

Επίσης, με τυπικότερη μορφή, μπορούμε να αντικαταστήσουμε την μορφή (Α) με την μορφή (Β):

$$ν_{\delta} = (ν - i) - (ν - i - j), i = 1, \dots, ν, j = 1, \dots, ν - i \quad \text{(μορφή Β).}^{87}$$

όπου $ν_{\delta}$ ο αριθμός στοιχείων που τελικά δέχεται το δικαιοδοτικό όργανο, i ο αριθμός στοιχείων που απορρίπτεται κατά την δεύτερη φάση από την Επιτροπή, και j ο αριθμός στοιχείων που απορρίπτεται κατά την τρίτη φάση από το δικαιοδοτικό όργανο. Οι περιορισμοί στα πεδία μεταβολής των στοιχείων i και j εξασφαλίζουν ότι $ν_{\delta} \geq 0$, δηλαδή ο τελικός αριθμός δεκτών στοιχείων να είναι φυσικά αριθμήσιμος.

Εν συνεχεία, παράγεται, το γεωπολιτικό υπόδειγμα. Το διάνυσμα ισχύος που προκύπτει, εκφράζει την προβολή της ισχύος στο Γεωπολιτικό Σύμπλοκο του Αρκτικού Ωκεανού, συμπεριλαμβανομένης της νομικής διάστασης της παρούσας γεωπολιτικής ανάλυσης. Καθώς οι Εκθέσεις στην Επιτροπή, προέρχονται από τα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό κράτη, το διάνυσμα ισχύος καταδεικνύει την ενδεχόμενη υπεροχή κάποιου από τα δυο υποσυστήματα που έχουν οριστεί στην έρευνα.

Αντί επιλόγου

Ανακεφαλαιώνοντας, το παρόν πόνημα πραγματεύεται το ζήτημα της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό, με επίκεντρο τη διαδικα-

86. Βλ. *infra*, Παράρτημα, Διάγραμμα Ροής 1.

87. Βλ. *infra*, Παράρτημα, Διάγραμμα Ροής 2.

σία, η οποία προβλέπεται από την UNCLOS και η οποία, περιλαμβάνει μνεία για την Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή της νομικής έννοιας της υφαλοκρηπίδας καθώς και ενδελεχής επισκόπηση της παρούσας κατάστασης στον Αρκτικό Ωκεανό. Ακολούθησαν οι γεωπολιτικές προεκτάσεις του ζητήματος, με τη βοήθεια της μεθοδολογίας της συστημικής γεωπολιτικής ανάλυσεως.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, σκοπός ήταν η ανάδειξη της διεπιστημονικότητας της συστημικής γεωπολιτικής ανάλυσεως και ειδικότερα, πως το Διεθνές Δίκαιο δύναται να αποτελέσει βασικό άξονα της συστημικής γεωπολιτικής ανάλυσης. Ως εκ τούτου, έγινε αναφορά στους γεωπολιτικούς δείκτες νομικού περιεχομένου και στην επεξεργασία αυτών, μέσω της παραγωγής του σχετικού αλγορίθμου.

Συνεπώς, η χωρική μεταβολή η οποία συντελείται στον Αρκτικό Κύκλο πρόκειται να επηρεάσει τον πλανήτη σε λιγότερο από εκατό χρόνια, δημιουργώντας μια εντελώς νέα εικόνα στην περιοχή σε γεωπολιτικό επίπεδο.⁸⁸ Είναι προφανές, ότι για τη γεωπολιτική αποτύπωση της καταστάσεως, πρέπει να συνυπολογιστούν τόσο οι ανταγωνισμοί ισχύος των κρατών όσο και τα ιδιαίτερα γεωγραφικά, γεωλογικά και κλιματικά χαρακτηριστικά της περιοχής. Το ίδιο ισχύει και για τη νομική διάσταση, όσον αφορά στην ειδική οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας πέρα από τα 200 ν.μ. στον Αρκτικό Ωκεανό.

Τα ζητήματα γεωπολιτικής είναι εκ φύσεως πολύπλοκα και κατά την ανάλυσή τους απαιτούνται γνώσεις από διάφορα επιστημονικά πεδία. Αυτό το γεγονός, επιβάλλει συχνά την διεπιστημονική αντιμετώπισή τους. Βέβαια, η νομική ανάλυση δεν είναι δυνατό να δώσει απαντήσεις αφ' εαυτού στα ερωτήματα τα οποία γεννιούνται σχετικά με τη νέα κατάσταση, η οποία προκύπτει από την ανακατανομή της ισχύος και την αλλαγή των κλιματικών συνθηκών στην εν λόγω περιοχή.

Όπως αποδείχθηκε, η συστημική γεωπολιτική ανάλυση ξεπερνάει αυτό το σκόπελο μέσω της διεπιστημονικότητάς της, καθώς η καθαυτή παραγωγή του γεωπολιτικού υποδείγματος τάσεων ανακατανομής της ισχύος εκφράζει ακριβώς αυτό το χαρακτηριστικό. Βεβαίως, επαναλαμβάνεται ότι το ζήτημα της ανακατανομής της ισχύος στον Αρκτικό Κύκλο θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με βάση τη γεωκλιματική αλλαγή και το ρυθμό τήξης της παγωμένης επιφά-

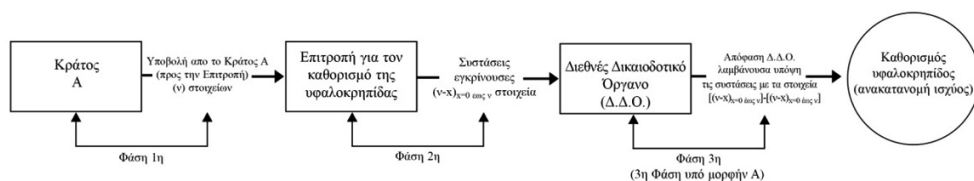
88. A. ANDERSON, *After the ice: life death and geopolitics in the new Arctic*, 1^η έκδ., New York: Harper Collins Publishers, 2009. M. WINTON - K. DIXON, «The National Oceanic and Atmospheric Administration, Geophysical Fluid Dynamics Laboratory» (2007), διαθέσιμο στο: <https://www.gfdl.noaa.gov> [τελ. προσέλαση: 15.2.2017].

νειας, στοιχεία τα οποία καθορίζουν και τις εξελίξεις στον Αρκτικό Ωκεανό, ένα τόπο με πολύ ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: το βορειότερο σημείο του πλανήτη.

Παράρτημα. Διαγράμματα ροής

Διάγραμμα ροής 1

Βασικός αλγόριθμος χρήσεως των συστάσεων της Επιτροπής
ως Γεωπολιτικών Σταθμοδεικτών και των δικαστικών αποφάσεων
ως Γεωπολιτικών Δεικτών, στην θαλάσσια ανακατανομή ισχύος (καθορισμός υφαλοκρηπίδας)

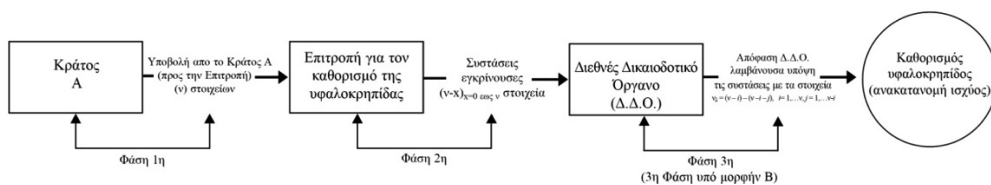

Επεξηγήσεις Διαγράμματος ροής

- 1) Κατά την πρώτη φάση το κράτος Α υποβάλλει στην Επιτροπή (v) στοιχεία προς έκδοση συστάσεων. Είναι εύλογο ότι το κράτος επιθυμεί να ληφθούν υπόψη από την Επιτροπή όλα τα υποβαλλόμενα (v) στοιχεία διότι έτσι υπηρετεί καλύτερα τα εθνικά του συμφέροντα αυξάνοντας κατά το μέγιστο την εθνική του ισχύ.
- 2) Κατά την δεύτερη φάση η επιτροπή εκδίδει συστάσεις λαμβάνουσα υπόψη: i) Από όλα [(v)] τα στοιχεία, έως μέρος [(v-x)] των στοιχείων. Το x δείνει πόσα στοιχεία δεν ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή, για αυτό και το x λαμβάνει τιμές από 0 (δηλ. "ελήφθησαν υπόψη όλα τα v στοιχεία") έως v (δηλ. "δεν ελήφθη υπόψη κανένα στοιχείο από την Επιτροπή").
- 3) Κατά την τρίτη φάση το Διεθνές Δικαιοδοτικό Όργανο (Χάγη, Αμβούργο) εκδίδει απόφαση λαμβάνουσα υπόψη τις συστάσεις με όλα τα στοιχεία της Επιτροπής [(v-x)₀ έως v], έως και καμία σύσταση της Επιτροπής, άρα κανενός στοιχείου υποβληθέντος από το Κράτος Α προς την Επιτροπή, δηλαδή: [(v-x)₀ έως v]-[(v-x)₀ έως v]

Διάγραμμα ροής 2

Βασικός αλγόριθμος χρήσεως των συστάσεων της Επιτροπής
ως Γεωπολιτικών Σταθμοδεικτών και των δικαστικών αποφάσεων
ως Γεωπολιτικών Δεικτών, στην θαλάσσια ανακατανομή ισχύος (καθορισμός υφαλοκρηπίδας)

Επεξηγήσεις Διαγράμματος ροής

- 1) Κατά την πρώτη φάση το κράτος Α υποβάλλει στην Επιτροπή (v) στοιχεία προς έκδοση συστάσεων. Είναι εύλογο ότι το κράτος επιθυμεί να ληφθούν υπόψη από την Επιτροπή όλα τα υποβαλλόμενα (v) στοιχεία διότι έτσι υπηρετεί καλύτερα τα εθνικά του συμφέροντα αυξάνοντας κατά το μέγιστο την εθνική του ισχύ.
- 2) Κατά την δεύτερη φάση η επιτροπή εκδίδει συστάσεις λαμβάνουσα υπόψη: i) Από όλα [(v)] τα στοιχεία, έως μέρος [(v-x)] των στοιχείων. Το x δείνει πόσα στοιχεία δεν ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή, για αυτό και το x λαμβάνει τιμές από 0 (δηλ. "ελήφθησαν υπόψη όλα τα v στοιχεία") έως v (δηλ. "δεν ελήφθη υπόψη κανένα στοιχείο από την Επιτροπή").
- 3) Κατά την τρίτη φάση το Διεθνές Δικαιοδοτικό Όργανο (Χάγη, Αμβούργο) εκδίδει απόφαση λαμβάνουσα υπόψη τις συστάσεις με όλα τα στοιχεία της Επιτροπής [(v-x)₀ έως v], έως και καμία σύσταση της Επιτροπής, άρα κανενός στοιχείου υποβληθέντος από το Κράτος Α προς την Επιτροπή, δηλαδή: Με τυπικότερη μορφή, μπορούμε να αντικαταστήσουμε την μορφή (Α) του Διαγράμματος ροής 1 με την μορφή (Β) του παρόντος Διαγράμματος ροής 2: (μορφή Β)

Όπου v_0 ο αριθμός στοιχείων που τελικά δέχεται το δικαιοδοτικό όργανο, i ο αριθμός στοιχείων που απορρίπτεται κατά την δεύτερη φάση από την Επιτροπή, και j ο αριθμός στοιχείων που απορρίπτεται κατά την τρίτη φάση από το δικαιοδοτικό όργανο. Οι περιορισμοί στα πεδία μεταβολής των στοιχείων h και j εξασφαλίζουν ότι $v_0 \geq 0$, δηλαδή ο τελικός αριθμός δεκτών στοιχείων να είναι φυσικός αριθμός.

ABSTRACT

THE INTERDISCIPLINARY NATURE OF SYSTEMIC GEOPOLITICAL ANALYSIS:
DEFINITION, PROCESSING AND USE OF GEOPOLITICAL INDICATORS WITH A LEGAL
CONTENT. THE DELIMITATION OF THE CONTINENTAL SHELF IN THE ARCTIC CIRCLE

Ioannis Th. Mazis

*Professor, Economic Geography and Geopolitical Theory
National and Kapodistrian University of Athens*

Xanthippi Domatioti, PhD

*Researcher, Laboratory of Geocultural Analyses
of the Greater Middle East and Turkey
National and Kapodistrian University of Athens*

Eleni Micha, PhD

*Specialised Teaching Staff, School of Law
National and Kapodistrian University of Athens*

This essay is focused on the special delimitation issue of the continental shelf beyond the 200nm between adjacent states in the Arctic Ocean as well as its geopolitical extensions. A conclusive remark of this essay is a basic algorithm for the utilization of the recommendations of the UN Committee for the continental shelf boundaries. We define these boundaries as geopolitical level indicators in the maritime redistribution of power. We also highlight the relationship between power – international law and its geopolitical dimension as an inseparable element of the Systemic Geopolitical Analysis.